

Hyyppään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma

Hyyppään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Kansikuva: Mauri Mahlamäki / kuvaus.fi

© Metsähallitus 2009

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-707-0 (pdf)

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2009
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	19.12.2008
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	5625/42/2008
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000		
ALUEEN NIMI	Hyypää, Alasuo, Lievestuoreenjärven rannat, Lievestuoreen suojelumetsä		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Hyypään alue (FI 0900021), Alasuo (FI 0900007)		
ALUEYKSIKKÖ	Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Hyypään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma		
TIIVISTELMÄ	<p>Hyypään (29 ha) ja Alasuon (14 ha) Natura 2000 -alueet sijaitsevat Keski-Suomessa, Laukaan kunnassa. Niiden kanssa samaan suojelualuekokonaisuuteen kuuluvat Laukaan Lievestuoreenjärven rantayleiskaavassa suojellut alueet (26 ha, osin Hyypään Natura-alueita), Hyypään yksityiset luonnonsuojelualueet (32 ha) sekä Lievestuoreen suojelumetsä (87 ha). Kokonaisuudesta käytetään tässä suunnitelmassa nimitystä suunnittelualue, ja sen kokonaispinta-ala on 184 ha. Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma on Metsähallituksen omaa toimintaa varten laadittu ohje suunnittelualan hoitamiseksi ja käytön kehittämiseksi.</p> <p>Metsähallitus on rauhoittanut Hyypäänvuoren laen luonnonhoitometsänä vuonna 1970. Muu osa Hyypään aluetta on ollut metsätalouskäytössä 1990-luvulle asti. Alasuo on koivuvaltainen suomuuttuma, josta osa on aikanaan ojitettu, mutta ojat ovat kasvaneet umpeen jo kymmeniä vuosia sitten. Natura-alueiden suojelu toteutetaan perustamalla ne Hyypään ja Alasuon luonnonsuojelualueeksi, jonka hallinnasta ja hoidosta vastaa Metsähallitus. Rantayleiskaavan SI-merkityistä alueista osa on suojeltu perustamalla ne yksityisiksi luonnonsuojelualueiksi. Valtion omistuksessa oleva osa liitetään muodostettavaan Hyypään ja Alasuon luonnonsuojelualueeseen. Lievestuoreen suojelumetsä on perustettu luonnonvarasuunnittelussa vuonna 2005, ja alue on vuokrattu puolustusvoimille Lievestuoreen varikon suoja-alueeksi.</p> <p>Hyypään alue on maakunnallisesti tunnettu retkeilykohde, jonka ydin on 170 m:n korkeuteen merenpinnasta lakensa ulottava Hyypäänvuori. Vuorelta aukeaa kaunis järvimaisema Lievestuoreenjärvelle. Muu osa suunnittelualuetta ei ole aktiivisesti käytettyä, joskin Lievestuoreen suojelumetsän läpi on talvella latuyhteys. Hyypään alueen kehittämistä retkeilykohteena vaikeuttaa alueen sijainti pitkän yksityistieosuuden varassa. Siksi Hyypäälle ei ohjata aktiivisesti enempää retkeilijöitä. Nykyisen, järjestäytymättömän retkeilykäytön on kuitenkin uhka-analyyseissä todettu vaarantavan alueen suojeluarvoja, mikä edellyttää käytön järjestämistä hoito- ja käyttösuunnitelman avulla.</p> <p>Suunnitelmassa esitetään retkeilypoluille linjaukset, joiden avulla voidaan välttää maaston ja kalliokasvillisuuden kulumista sekä kallioilla liikkumisesta aiheutuvia turvallisuusriskejä. Lisäksi suunnitelmassa esitetään varaukset nuotio- ja rantautumispaikoille, jotka toteutetaan, mikäli alueen kehittämiseen osoitetaan lisärahoitusta. Toteutuksen järjestelyissä Metsähallitus tekee yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.</p> <p>Suunnittelualan keskeinen suojelumenetelmä on ns. passiivinen luonnonsuojelu ja alueen luontaisen kehityksen turvaaminen. Nuorten, talouskäytössä olleiden metsien palautumista luonnontilaan voidaan nopeuttaa ennallistamalla. Ennallistamisesta laaditaan erillinen toimenpidesuunnitelma.</p>		
AVAINSANAT	hoito- ja käyttösuunnitelma, Natura 2000, suojelumetsä, Hyypää, Alasuo, Lievestuore, retkeily, luonnonsuojelu, ennallistaminen		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman on kirjoittanut Arja Halinen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 61		
ISSN	1796-2943	ISBN (PDF)	978-952-446-707-0
SIVUMÄÄRÄ	51 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAikka	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2009
UPPDRAKSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	19.12.2008
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	5625/42/2008
TYP AV SKYDDSOMRÅDE/SKYDDSPROGRAM	Natura 2000		
OMRÅDETS NAMN	Hyypää, Alasuo, Lievestuoreenjärvis stränder, Lievestuore skyddsskog		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Hyypääområdet (FI 0900021), Alasuo (FI 0900007)		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Natura 2000 -områdena Hyypää och Alasuo		
SAMMANDRAG	<p>Natura 2000 -områdena Hyypää (29 ha) och Alasuo (14 ha) är belägna i Mellersta Finland, i Laukaa kommun. Till samma skyddsområdeshelhet som dem hör de områden som är skyddade i strandgeneralplanen för Lievestuoreenjärvi i Laukaa (26 ha, delvis Naturaområdet Hyypää), Hyypää privata naturskyddsområden (32 ha) samt Lievestuore skyddsskog (87 ha). För helheten används i denna plan benämningen planeringsområdet, och dess totala areal är 184 ha. Denna skötsel- och användningsplan utgör en anvisning för skötseln av planeringsområdet och utvecklingen av dess användning som gjorts upp för Forststyrelsens egen verksamhet.</p> <p>Forststyrelsen har fredat Hyypäänvuoris krön som naturvårdsskog 1970. Resten av Hyypääområdet har använts för skogsbruk fram till 1990-talet. Alasuo är en björkdominerad myr i omvandling, av vilken en del i tiden har dikats, men dikena har växt igen redan för tiotals år sedan. Skyddet av Natura 2000 -områdena förverkligas genom att de inrättas som Hyypää och Alasuo naturskyddsområde, för vilkas förvaltning och skötsel Forststyrelsen ansvarar. En del av de områden som angetts med beteckningen SI i strandgeneralplanen har skyddats genom att de inrättats som privata naturskyddsområden. Den del som är i statens ägo ansluts till det nya Hyypää och Alasuo naturskyddsområde. Lievestuore skyddsskog har inrättats i samband med naturresursplaneringen 2005, och området är utarrenderat åt försvarsmakten som skyddsområde kring Lievestuore depå.</p> <p>Hyypääområdet är ett känt utflyktsmål i landskapet, och kärnan utgörs av Hyypäänvuori vars krön befinner sig 170 m över havsytan. Från berget öppnar sig ett vackert sjölandskap mot Lievestuoreenjärvi. Resten av planeringsområdet är inte i aktiv användning, även om det vintertid finns spårförbindelse genom Lievestuore skyddsskog. Utvecklingen av Hyypääområdet som utflyktsmål försvåras av områdets läge invid en lång enskild väg. Därför styrs inte flera vandrare aktivt till Hyypää. Den nuvarande, oorganiserade användningen av området för rekreatiönsändamål har dock i en hotanalys konstaterats äventyra områdets skyddsvärden, vilket förutsätter att användningen organiseras med hjälp av en skötsel- och användningsplan.</p> <p>I planen föreslås sådana sträckningar för stigarna med vilkas hjälp man kan undvika slitage i terrängen och på bergsvegetationen samt säkerhetsrisker till följd av att vandrare rör sig på berget. I planen föreslås dessutom reserveringar för eld- och landstigningsplatser, som förverkligas om tilläggsfinansiering anvisas för utvecklingen av området. I så fall samarbetar Forststyrelsen med lokala aktörer kring arrangemangen.</p> <p>Den centrala skyddsmetoden på planeringsområdet är s.k. passivt naturskydd och att trygga områdets naturliga utveckling. Återgången till naturtillstånd i unga skogar som använts för ekonomisk skogsbruk kan påskyndas med hjälp av restaurering. En separat åtgärdsplan görs upp över restaureringen.</p>		
NYCKELORD	skötsel- och användningsplan, Natura 2000, skyddsskog, Hyypää, Alasuo, Lievestuore, friluftsliv, naturskydd, restaurering		
ANDRA UPPGIFTER	Planen har skrivits av Arja Halinen.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja C 61		
ISSN	1796-2943	ISBN (PDF)	978-952-446-707-0
SIDANTAL	51 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 Johdanto	7
SUUNNITTELUALUEEN NYKYTILA	11
2 Luonto, historia ja tähänastinen käyttö	11
2.1 Yleiskuvaus	11
2.2 Geologia ja geomorfologia	13
2.3 Vesistöt	15
2.4 Natura 2000 -luontotyytit	16
2.5 Lajisto	19
2.6 Historia	19
2.7 Nykyinen käyttö	21
2.8 Suunnittelualan ulkopuolinen maankäyttö	22
2.9 Tärkeimmät suojelu- ja käyttöarvot	23
3 Uhka-analyysi	24
TAVOITTEET, VAIKUTUKSET JA SEURANTA	25
4 Suunnitelman tavoitteet	25
4.1 Tausta: luonnonsuojeluohjelmien tavoitteet	25
4.2 Visio	25
4.3 Hyyppään ja Alasuon hoidon ja käytön tavoitteet	25
5 Suunnitelman vaikutusten arviointi	26
5.1 Ekologiset vaikutukset	26
5.2 Sosioekonomiset vaikutukset	27
5.3 Kulttuuriset vaikutukset	28
5.4 Arvioinnin yhteenveto ja johtopäätökset	28
6 Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta	29
TOTEUTUS	30
7 Vyöhykejako	30
7.1 Vyöhykejaon perusteet	30
7.2 Hyyppään ja Alasuon vyöhykejako	30
8 Toimenpiteet	32
8.1 Luonnonsuojelu	32
8.2 Luonnon virkistyskäyttö	32
8.2.1 Retkeily ja muu luonnon virkistyskäyttö	32
8.2.2 Liikenne ja liikkuminen	34
8.2.3 Opastusviestintä	35
8.2.4 Jokamiehenoikeuksiin perustuva alueen käyttö	35
8.2.5 Palvelurakenteiden huolto	35
8.3 Erätalous	37
8.4 Alueen hallinta	37
9 Toimenpidesuunnitelmat	38

10 Suunnitelman toteutuksen seuranta	38
HALLINTO	39
11 Vastuut, sopimukset ja järjestyssääntö	39
12 Turvallisuus ja pelastustoiminta.....	39
13 Valvonta	40
14 Yhteistyö.....	40
15 Resurssit ja aikataulu.....	40
Lähteet.....	41
Säädökset.....	42
Liitteet	43
Liite 1 Suunnittelualan valtionmaan kiinteistötiedot.....	43
Liite 2 Yhteenvedo suunnittelualueeseen kuuluvien yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhotusmääräyksistä	44
Liite 3 Kestävän luontomatkailun periaatteet	46
Liite 4 Yhteenvedo suunnitelmasta annetuista lausunnoista.....	48
Liite 5 Metsähallituksen vahvistuskirje	51

1 Johdanto

Suunnittelualue

Hyyppään ja Alasuon Natura 2000 -alueet sijaitsevat Keski-Suomessa, Laukaan kunnassa. Hyyppään alue muodostuu maisemallisesti merkittävästä Lievestuoreenjärven länsirannan kallioisesta vuoresta, jonka laella kasvaa vanhahkoa luonnonmetsää. Alasuo on pieni, luonnontilainen suo, josta osa on koivuluhtaa ja osa koivuvaltaista korpea. Kokonaisuuteen liittyvät lisäksi läheiset Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavan SL-alueet, jotka ovat valtion hallinnassa, Hyyppään yksityiset luonnonsuojelualueet sekä Lievestuoreen suojelumetsä, joka on siirtynyt puolustusvoimilta Metsähallitukselle vuonna 2002.

Pääosa Hyyppään alueesta on hankittu Metsähallitukselle luonnonsuojelualueeksi 2000-luvun alussa. Vuoren lakiosa on ollut vanhastaan valtionmaata, ja Metsähallitus on rauhoittanut sen luonnonhoitometsäksi vuonna 1970. Alasuo on siirtynyt Metsähallituksen hallintaan suojelualueeksi 1980-luvun alussa. Sekä Hyyppään että Alasuon Natura-suojelutavoitteet toteutetaan luonnonsuojelulain keinoin.

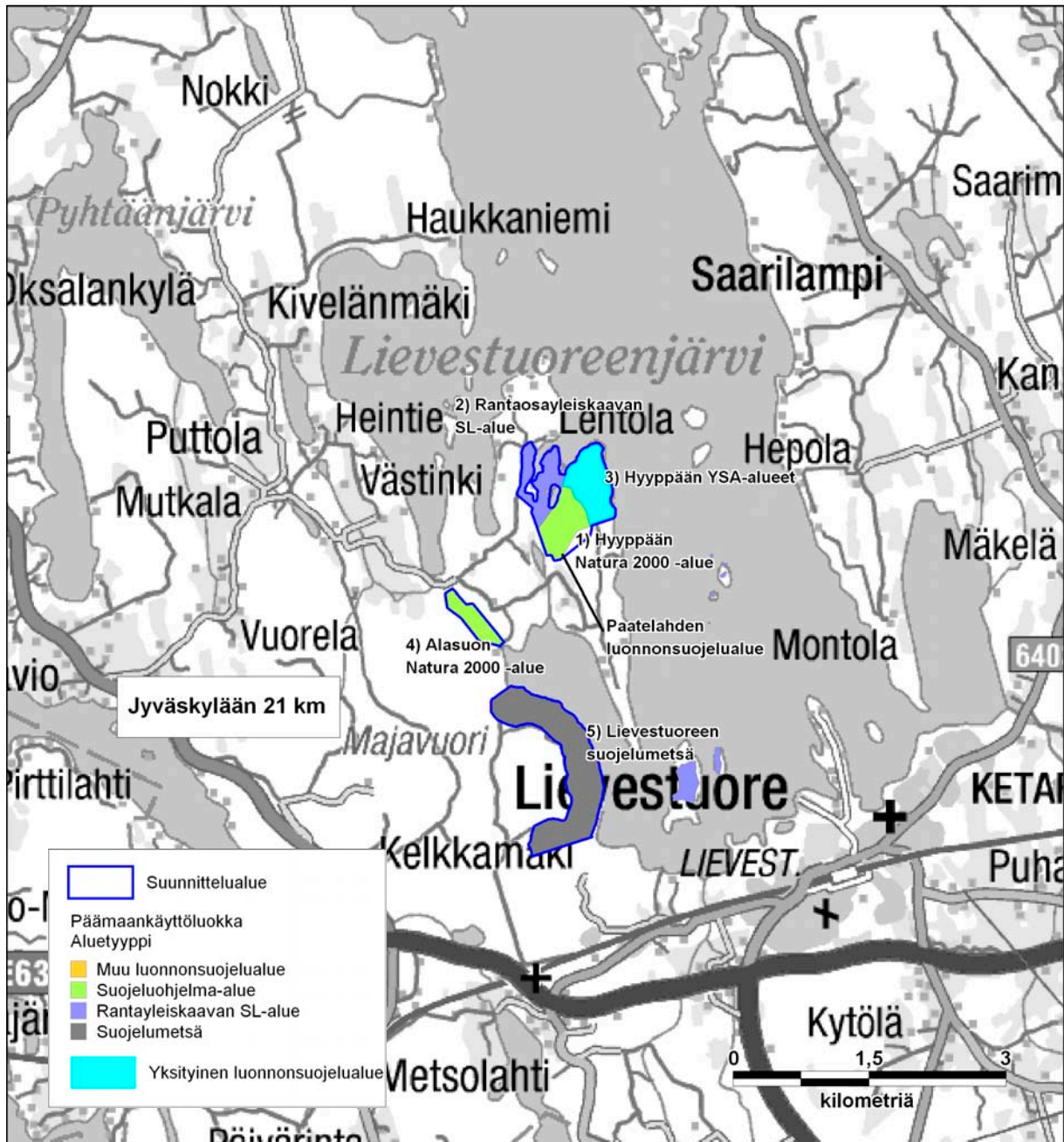
Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma koskee

- 1) Hyyppään Natura-aluetta (28,9 ha)
- 2) Alasuon Natura-aluetta (14,3 ha)
- 3) Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavan SL-aluetta (23,7 ha; lisäksi kaavan SL-merkintä koskee osaa Hyyppään Natura-alueesta sekä yksityisiä luonnonsuojelualueita)
- 4) Hyyppään yksityisiä luonnonsuojelualueita (31,6 ha)
- 5) Lievestuoreen suojelumetsää (87,0 ha).

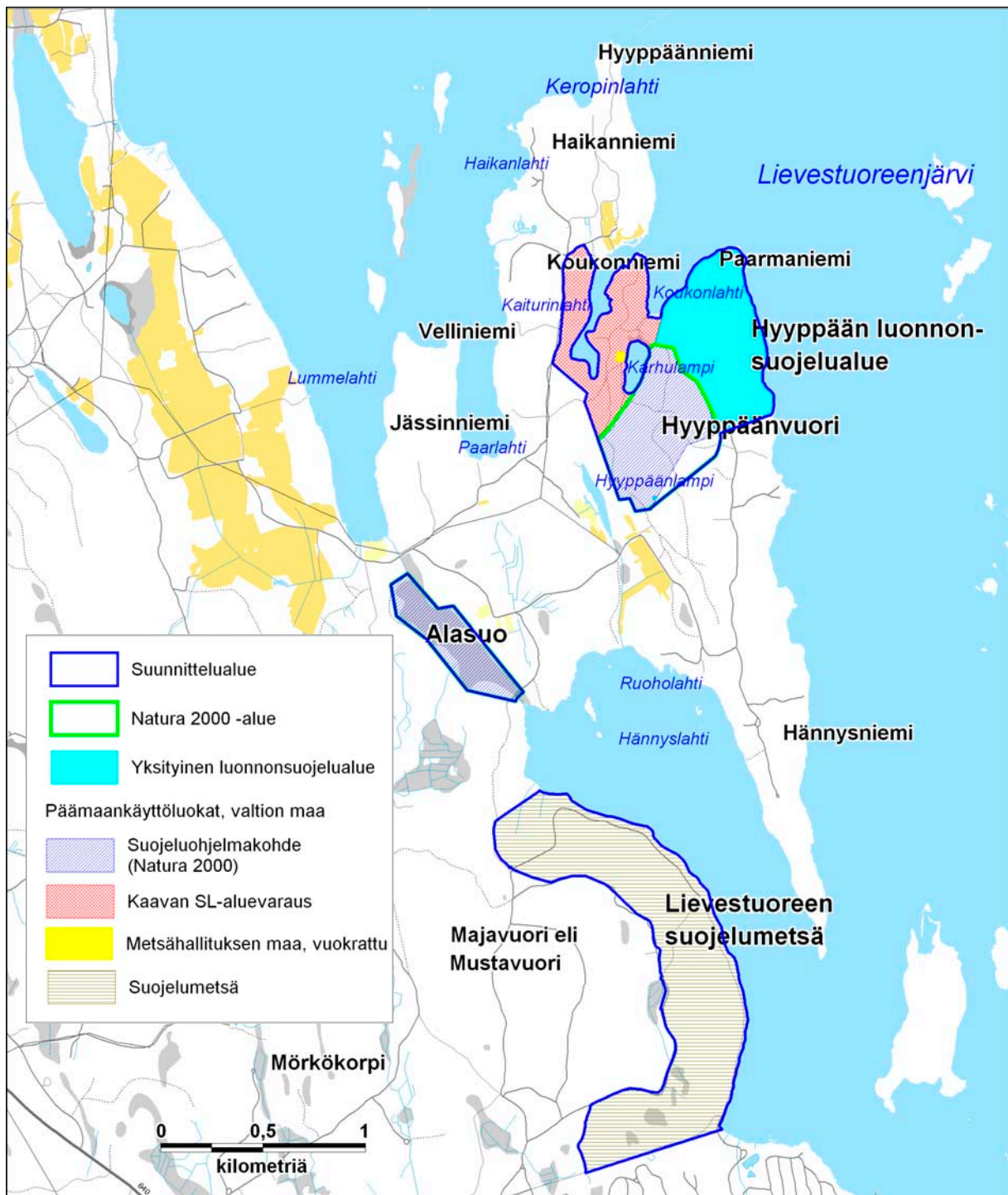
Suunnittelualan kokonaispinta-ala on 184 ha. Suunnittelualan sijainti ja päämaankäyttöluokat alueella sekä läheisillä valtionmailla on esitetty kuvassa 1. Suunnittelualan rajaus, yleispiirteet, maankäyttökohteet ja keskeiset paikannimet on esitetty kuvassa 2.

Suunnittelun perusta

Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) 6. artiklan mukaan Natura-alueille on tarvittaessa laadittava tarkoituksenmukainen käyttösuunnitelma. Hyyppään Natura-alue on paikallisesti ja maakunnallisesti suosittu retkeilykohde, jonka kalliainen maasto kuuluu herkästi. Ohjaamaton retkeily on johtanut useiden polkujen ja mm. luvattomien tulentekopaikkojen muodostumiseen. Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma on laadittu ensisijaisesti Hyyppään alueen retkeilykäytön järjestämiseksi sekä luonnon virkistyskäytön ja suojelun yhteensovittamiseksi. Samassa yhteydessä on tarkasteltu lähialueen luontokohteita ja esitetty ratkaisut niiden käytön ohjaamiseksi.

Kuva 1. Hyypään ja Alasuon suunnittelualueen sijainti ja päämaankäyttö. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Kuva 2. Hyypään ja Alasuo suunnittelualueen rajaus, yleispiirteet, nimistö ja päämaankäyttöluokka Metsähallituksen alueella. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Suunnitelman laadinta ja osallistaminen

Suunnitelman laatimisesta on vastannut Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut, josta suunnitelman valmisteluun ovat osallistuneet puistonjohtaja Raimo Itkonen, vastaava suojelubiologi Panu Kuokkanen, puistonhoitaja Seppo Virta sekä suunnitelman kirjoittamisesta vastannut suunnittelija Arja Halinen. Aloite suunnitteluun on tullut Hyyppään lähialueella toimivalta Savio–Puttolan kyläyhdistykseltä. Kyläyhdistyksen ohella suunnitteluun on osallistettu Hyyppään keskeinen käyttäjäryhmä, paikalliset partioyhdistykset. Osallistamismenettelyä on käytetty kahdenvälisiä neuvotteluja. Suunnitelma on ollut lausuntokierroksella 1.–15.12.2008. Lausuntopyyntöjä esitettiin 12 kpl ja lausuntoja saatiin 3 kpl (Liite 4). Suunnitelman luonnos on lausuntoaikana ollut myös luettavissa ja kommentoitavissa Metsähallituksen internet-sivuilla osoitteessa www.metsa.fi/hks.

Perusselvitykset

Hyyppään ja Alasuon Natura-alueiden, Lievestuoreenjärven valtionmaan ja Lievestuoreen suojelumetsän Natura-luontotyytit on inventoitu vuonna 2006. Hyyppäällä on tehty kävijälaskenta kesällä 2008.

Aikaisemmat suunnitelmat

Hyyppää sisältyy Pohjois-Päijänteen alue-ekologiseen suunnitelmaan (Björkqvist ym. 2001) luonnonsuojelualueena. Lievestuoreen suojelumetsä on perustettu Länsi-Suomen luonnonvarasuunnitelmassa vuosille 2004–2013 (Rantanen 2006). Suunnittelualueelle ei ole aiemmin laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmaa eikä muitakaan tarkempia suunnitelmia.

Suunnitelman hyväksymis- ja vahvistamistiedot

Hyyppään alueen ja Alasuon hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaa valtionmaiden osalta Metsähallituksen luontopalvelujohtaja (Liite 5). Yksityismaiden osalta suunnitelmaa ei erikseen vahvisteta, sillä suunnitelma ei muodosta yksityisille maanomistajille velvoitteita.

SUUNNITTELUALUEEN NYKYTILA

2 Luonto, historia ja tähänastinen käyttö

Tässä luvussa kuvataan Hyyppään ympäristön ja Alasuon luontoa, historiaa sekä tähänastista käyttöä. Tiedot perustuvat suunnittelualuetta koskeviin julkaisuihin ja selvityksiin, jotka on koottu tämän hoito- ja käyttösuunnitelman lähdeluetteloon, sekä Metsähallituksen tietojärjestelmien aineistoihin.

2.1 Yleiskuvaus

Hyyppään Natura-alue sijaitsee Laukaan kunnassa, Lievestuoreenjärven rannalla. Alueen etäisyys Jyväskylän keskustasta on noin 30 km. Hyyppäänvuoren laen korkeus merenpinnasta on noin 170 m. Alue on maisemallisesti arvokas. Metsähallitus on rauhoittanut Hyyppäänvuoren laen, alueen ydinosan, luonnonhoitometsänä vuonna 1970. Vuoren laella on edustavia kallioita ja vanhahkoa mäntymetsää. Alempana rinteillä on sekametsiä, jotka ovat luonteeltaan lähempänä talousmetsää; mm. lahopuuta on niukasti. Vuoren länsipuolella kasvaa joitakin runkolehmuksia. Hyyppää on SCI-alue, eli suojeltu EU:n luontodirektiivin nojalla. Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavassa suojellut ranta-alueet Koukonniemessä ja Paarmaniemessä rajoittuvat Natura-alueeseen.

Alasuon Natura-alue sijaitsee noin kilometrin Hyyppäältä lounaaseen. Se on koivuvaltainen suomuuttuma, josta pääosa on koivuluhtaa. Länsireunaltaan luhta vaihettuu koivuvaltaiseksi korveksi ja itäreunaltaan rämeeksi. Osa Alasuosta on aikanaan ojitettu, mutta ojat ovat kasvaneet umpeen jo vuosikymmeniä sitten. Alue on todettu arvokkaaksi jo Keski-Suomen soidensuojelusuunnitelmassa (Keski-Suomen seutukaavaliitto 1978). Myös Alasuon on luontodirektiivillä suojeltu SCI-alue.

Lievestuoreen suojelumetsä sijaitsee Lievestuoreenjärven Hännyslahden rannalla 1,5 km Hyyppäältä etelään. Se on perustettu Metsähallituksen päätöksellä Länsi-Suomen alueen luonnonvarasuunnittelun yhteydessä vuonna 2005 (Rantanen 2006). Suojelumetsä on osa puolustusvoimille Lievestuoreen varikon suoja-alueeksi vuokrattua aluetta.

Suunnittelualueen valtionmaan metsien kehitysluokat on kuvattu sivulla 34 olevassa kuvassa 9.

Kaavoitus

Voimassa olevassa Keski-Suomen seutukaavan 5. vaihekaavassa (Keski-Suomen liitto 1996; vahvistettu ympäristöministeriössä 2.9.1999) Hyyppäänvuorelle on merkitty 31 ha:n kokoinen SL-alue, joka kaavassa on kuvattu geologisesti, maisemallisesti ja kasvistollisesti arvokkaaksi kallio-alueeksi. Alasuolle on merkitty 15 ha:n kokoinen SL-alue, joka on suojeltu jo seutukaavan 1. vaihekaavassa, joka on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 22.8.1984. Keski-Suomen maakuntakaavassa (Keski-Suomen liitto 2007), jonka maakuntavaltuusto on hyväksynyt 16.5.2007, Hyyppää (29 ha) ja Alasuon (14 ha) on merkitty SL-kohteiksi. Merkintää koskee suojelumääräys, jonka mukaan alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes suojelualue varsinaisesti perustetaan. Lisäksi Hyyppää ja Alasuon on merkitty maakuntakaavaan Natura-alueina.

Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavassa (Laukaan kunta 2001) Hyyppään alueelle on osoitettu SL-merkinnällä luonnonsuojelualue. Kaavamerkinnän mukaan alueella noudatetaan luonnonsuojelualueen muodostamispäätöksessä annettavia määräyksiä alueen käytöstä.

Kiinteistötiedot

Suunnittelualueeseen kuuluvan valtionmaan kiinteistötiedot on esitetty liitteessä 1.

Rakennukset

Hyyppäällä valtionmaalla sijaitsee kaksi kesämökkiä, toinen Karhulammen pohjoisrannalla ja toinen Kaiturinlahden itärannalla. Lisäksi Karhulammen länsirannalla on partiolaisten vuonna 1956 rakennettu kämppä saunoineen, ns. Hyyppään partiomaja. Maja on valtionmaalla vuokratontilla. Rakennukset ovat partiolaisten omistuksessa.

Hyyppään partiomaja. Kuva Metsähallitus.

Suojelualueet

Suunnittelualueeseen kuuluu kolme yksityistä luonnonsuojelualueutta, joista yksi, Paatelahden luonnonsuojelualue, on siirtynyt valtion omistukseen. Hyyppään luonnonsuojelualue (sisältää kaksi suojelualueutta) on yksityisomistuksessa. Lisäksi Paatelahden suojelualueen ympäristössä on kolme luonnonmuistomerkkeinä rauhoitettua järeää mäntyä. Yhteenveto suojelualueiden rauhoitusmääräyksistä on esitetty liitteessä 2.

2.2 Geologia ja geomorfologia

Hyypään alueen kallioperä on vaaleaa, karkearakeista, heikosti suuntautunutta porfyyrista graniidioriittia, jossa esiintyy satunnaisesti terävärajaisia hienorakeisia amfiboliittisulkeumia. Hyypäänvuori on arvioitu valtakunnallisesti arvokkaaksi moreenimuodostumaksi (Mäkinen ym. 2007). Se on ns. *crag and tail* -drumliini – eli jääkauden aikana muodostunut, jäätikön liikkeen suuntainen pitkulainen harjanne, jossa moreenia ei ole lainkaan kallion päällä, vaan se muodostaa ”hännän” kallion suojapuolelle – Hyypään tapauksessa siitä kaakkoon suuntautuvaan Hännysniemeen. Hyypäänvuori on poikkeuksellisen korkea ja jyrkkäpiirteinen. Jyrkänteet on paikoin rakoillut, ja siinä on mm. useita erikokoisia rako- ja lippaluolia. Jyrkänteiden alla olevassa, hyvin suurista paasista koostuvassa rapautumislouhikossa on lisäksi pieniä lohkaroluolia. Kallio muodostanee noin puolet drumliinista.

Hyypäänvuori on todettu Keski-Suomen luonnon- ja maisemansuojelullisesti arvokkaiden kalliialueiden inventoinnissa (Husa & Kontula 1997) suojeluarvoiltaan merkittäväksi kohteeksi. Arvotaminen perustui geologis-geomorfologisiin ja biologis-ekologisiin kriteereihin sekä maisemallisiin ja muihin arvoihin. Alueen korkeussuhteet ja pinnanmuodot on esitetty kuvassa 3.

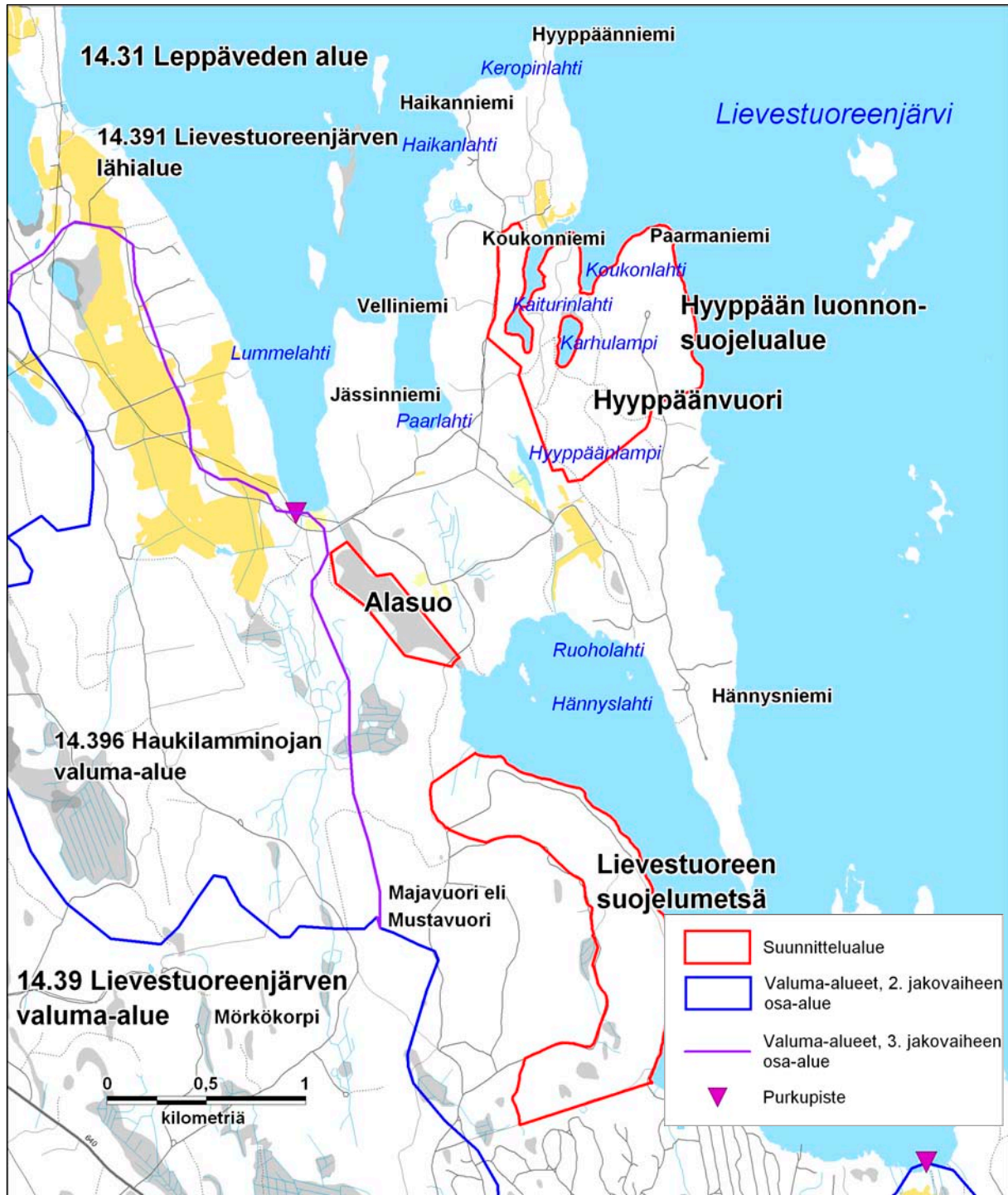

Kuva 3. Hyypään ja Alasuo suunnittelualan korkeussuhteet ja pinnanmuodot. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

2.3 Vesistöt

Hyyppään ympäristö ja Alasuo sijoittuvat Kymijoen vesistöalueelle (14) ja edelleen Leppäveden–Kynsiveden alueelle (14.3), Lievestuoreenjärven valuma-alueelle (14.39) sekä Lievestuoreenjärven lähialueelle (14.391) (kuva 4).

Suunnittelualueeseen ei kuulu vesistöjä.

Kuva 4. Hyyppään ja Alasuon suunnittelualan valuma-alueet ja niiden purkupisteet. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

2.4 Natura 2000 -luontotyypit

Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä I määritellyt luontotyypit ovat sellaisia maa- tai vesialueita, jotka ovat vaarassa hävitä tai joiden esiintymisalue on pieni, tai jotka ovat hyviä esimerkkejä kyseisen luonnonmaantieteellisen alueen ominaispiirteistä Euroopan unionin alueella. Direktiivin päätavoite on pitää luontotyyppien suojelutaso suotuisana ja säilyttää luontotyypeille luontainen rakenne, toiminta ja levinneisyys sekä tyyppillinen lajisto. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 5. §:n mukaan luontotyypin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyypin säilymisen sekä sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä, ja kun luontotyypille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa. Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

Seuraavassa esitellään lyhyesti suunnittelualueen luontotyypit sekä niiden pinta-alat ja esiintymispaikat. Luontotyypit on esitetty paitsi Natura-alueilta, myös samojen periaatteiden mukaisesti inventoidusta Lievestuoreen suojelumetsästä. Luontotyyppien yleiskuvaus on Natura 2000 -luontotyyppioppaan (Airaksinen & Karttunen 2001) mukainen. Luontotyypin edustavuus ilmentää sitä, miten ”tyypillisenä” luontotyyppi alueella on. Luontotyypin luonnontilaan vaikuttavat alueen rakenne, toiminta ja ennallistamismahdollisuudet.

Suunnittelualueella esiintyy neljä EU:n luontodirektiivin liitteen I mukaista luontotyyppiä (kuva 5, taulukko 1). Luontotyyppien pinta-alat perustuvat vuoden 2006 maastoinventointeihin. Kerätty tieto on tallennettu Metsähallituksen paikkatietojärjestelmiin. Luontotyypeistä 16,2 ha sijoittuu Natura-alueille.

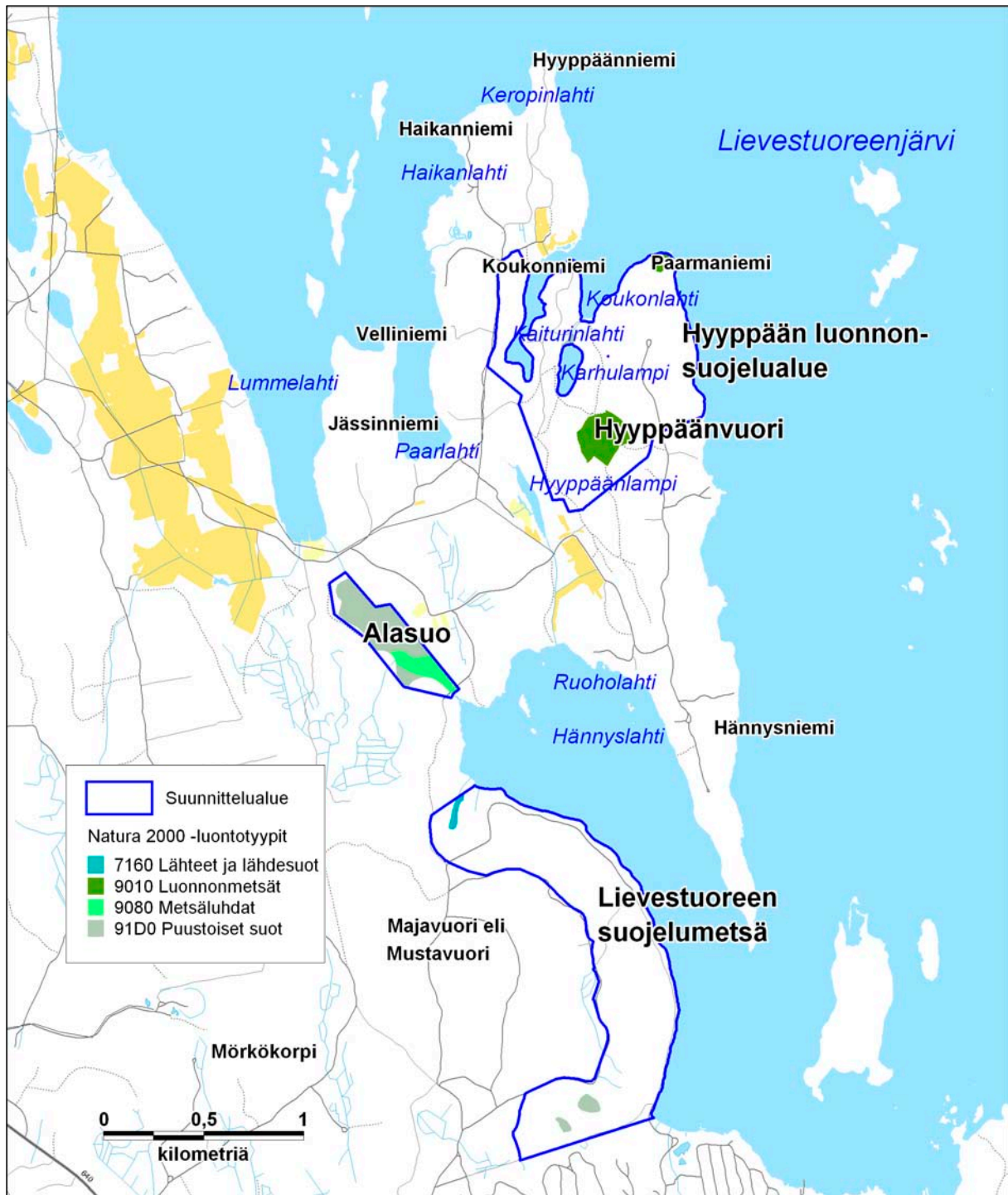
Lähteitä ja lähdesoita (koodi 7160) luonnehtii jatkuva pohjaveden virtaus. Vesi on kylmää, tasa-lämpöistä sekä virtauksen vuoksi hapekasta ja mineraalirikasta. Lähdesoilla pohjavesi tihkuu pintaan maaperän tai turpeen läpi pitäen yllä erikoista kasvillisuutta. Lähteet ja lähdesuot saattavat pysyä avoimina tai jäätyneinä myös talven läpi, vaikka ympäröivä alue olisikin jäätynyt tai lumen peitossa. Alueilla esiintyy usein luontotyyppiin erikoistuneita selkärangattomia, ja kasvilajistossa on runsaasti pohjoisia lajeja. Suunnittelualueella luontotyyppiin kuuluu Lievestuoreen suojelumetsän luoteiskulmassa sijaitseva Viinaränninnoro-niminen noro ja sen yhteydessä oleva lähde. Alueella kasvaa harsosammalta. Luontotyypin edustavuus on hyvä.

Puustoiset suot (91D0) ovat kosteilla tai märillä turvemaidella kasvavia havu- tai lehtimetsiä, joissa vedenpinta on pysyvästi korkealla ja ravinteiden määrä vähäinen. Runsas puolet Alasuosta (8,7 ha) on puustoiseksi suoksi luettavaa koivukorpea. Lisäksi puustoista suota on suojelumetsän eteläosassa kahdella kuviolla ja Hyypellä Karhulammen pohjoispuolella. Kaikki luontotyyppiin kuuluvat alueet (yhteensä 10,0 ha) ovat edustavuudeltaan merkittäviä.

Borealisia luonnonmetsiä (9010) on kolmea tyyppiä: vanhat luonnonmetsät, nuoret, palon seurauksena kehittyneet lehtipuumetsät sekä tuoret metsäpaloalat. Voimaperäinen metsätalous on suurelta osin hävittänyt luonnonmetsien olennaiset piirteet, joita ovat mm. kuolleen pysty- ja maapuuston runsaus, elävän puuston ikä-, koko- ja puulajivaihtelu sekä puuston satunnainen alueellinen jakautuminen ja häiriöiden – kuten metsäpalojen sekä tuuli- ja lumituhojen – vaurioittama puusto. Luonnonmetsät ovat monien uhanalaisten lajien – erityisesti sienten, jäkälien, sammalten ja hyönteisten – elinympäristöjä. Hyypäänvuoren laen entinen luonnonhoitometsä (pinta-alaltaan 4,7 ha) on Hyypään Natura-alueen ainoa luontotyyppikohde, ja sen edustavuus on hyvä. Lisäksi Hyypään yksityisellä luonnonsuojelualueella Paarmaniemessä on pienialainen borealisen luonnonmetsän kuvio.

Metsäluhdille (9080) on tunnusomaista pintavesien – eli puro-, joki- ja järviveden – pysyvä tai pitkäaikainen vaikutus sekä vedenpintatasoltaan erilaisten pintojen mosaiikki-yhdistelmätyypin luonne. Puiden yllä on yleensä pienialaisia, kuivempia mättäitä; mutta vallitsevina ovat märät väli- ja rimpipinnat, joille luhtaisuutta ilmentävä lajisto keskittyy. Tulvavaikutus on luhtaisilla alueilla myös merkittävä tekijä. Alasuon eteläosassa on 2,7 ha:n laajuinen koivuluhta, joka on aikanaan ojitettu, mutta ojat ovat kasvaneet umpeen jo kymmeniä vuosia sitten. Alue on edustavuudeltaan merkittävä.

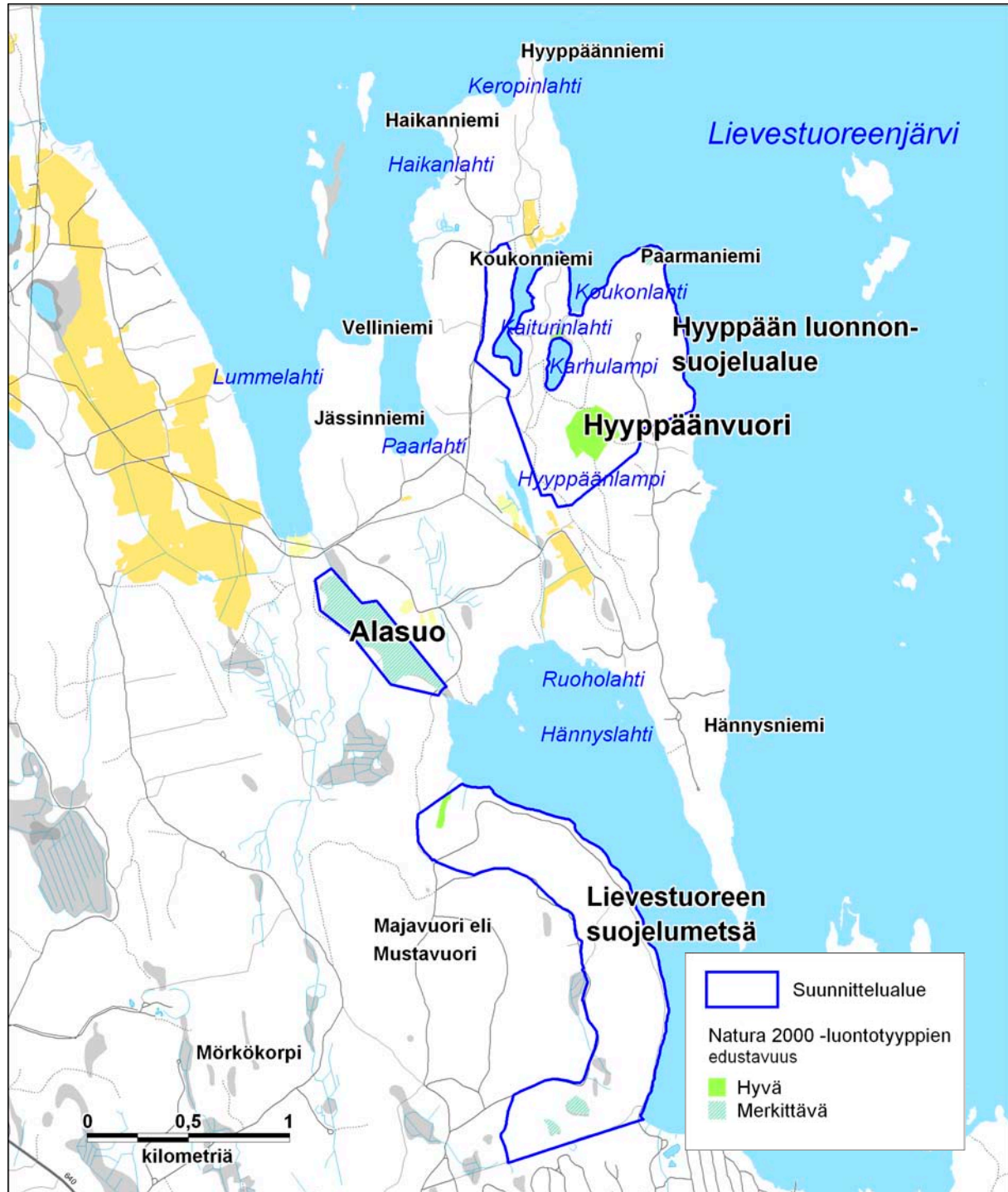
Yhteenveto suunnittelualueen luontotyypeistä on taulukossa 1 ja niiden edustavuus kuvassa 6.

Kuva 5. Hyvinkään ja Alasuon suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyypit. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Taulukko 1. Hyypään ja Alasuon sekä Lievestuoreen suojelumetsän Natura 2000 -luontotyytit.

Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala ha
7160	Lähteet ja lähdesuot	0,5
91D0	Puustoiset suot	10,0
9010	Boreaaliset luonnonmetsät	5,2
9080	Metsäluhdat	2,7
	Yhteensä	18,4

Kuva 6. Hyypään ja Alasuon suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

2.5 Lajisto

Natura 2000 -alueiden suojelu perustuu Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiiviin. Luontodirektiivi (92/43/ETY) koskee Euroopan luonnonvaraista eläimistöä, kasvistoa sekä luontotyyppisiä ja lintudirektiivi (79/409/ETY) luonnonvaraisia lintuja. Direktiiveillä suojellut lajit ja luontotyyppit on lueteltu direktiivien liitteissä. Luontodirektiivin liite II sisältää eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita eli Natura 2000 -alueita lajien suotuisan suojelutason ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi. Luonnonsuojelulain 5. §:n mukaan eliölaajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisessa elinympäristössään. Luontodirektiivin liite IV sisältää eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen sekä heikentäminen on kiellettyä.

Uhanalaisuudella tarkoitetaan lajin tai sitä ylemmän taksonin häviämistodennäköisyyttä. Suunnittelualueelta on tiedossa kahden uusimmassa uhanalaistarkastelussa (Rassi ym. 2001) valtakunnallisesti uhanalaisiksi luokitellun lajin esiintymät.

Nisäkkäät

Hyypäällä esiintyy liito-orava (*Pteromys volans*), joka on luontodirektiivin liitteiden II ja IV laji sekä luokiteltu vaarantuneeksi.

Linnut

Hyypäällä esiintyy mm. huuhkaja (*Bubo bubo*). Alasuon linnustoon kuuluvat esimerkiksi palokärki (*Dryocopus martius*) ja pikkusieppo (*Ficedula parva*). Alueella voi tavata myös pyrstöiaisia (*Aegithalos caudatus*).

Kasvillisuus

Hyypään kaakkosrinteen lehdossa kasvavat mm. soikkokaksikko (*Listera ovata*), lehtoneidonvaippa (*Epipactis helleborine*) ja metsänätkelmä (*Lathyrus sylvestris*), jotka on arvioitu Keski-Suomessa maakunnallisesti uhanalaisiksi (Uusitalo 2007). Lehdossa kasvaa myös metsälehmäksi (*Tilia cordata*).

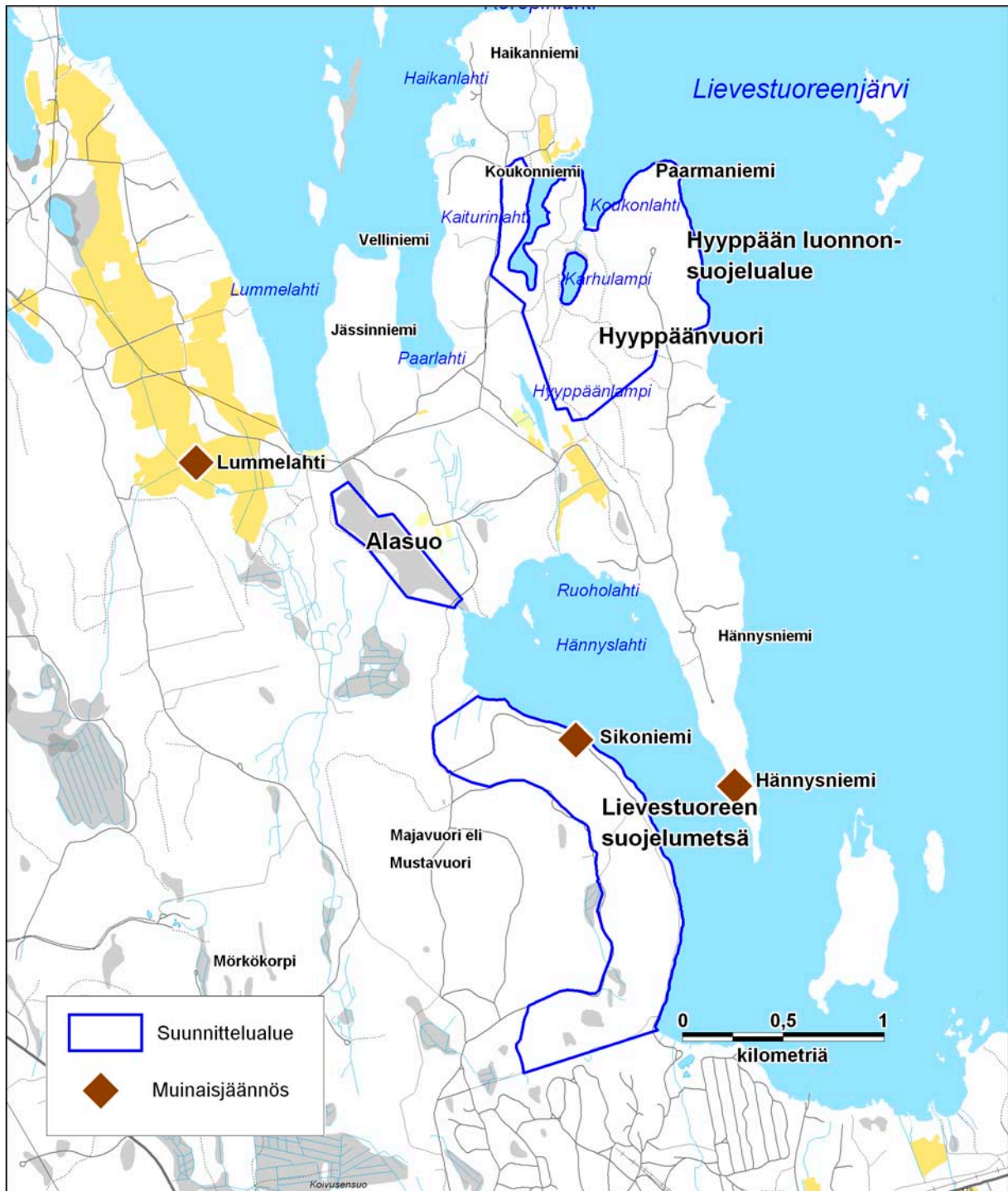
Sammalet

Lievestuoreen suojelumetsässä Viinaränninnoron alueella kasvaa vaarantuneeksi luokiteltu harso-sammal (*Trichocolea tomentella*). Hyypäänvuoren pohjois- ja koillisrinteillä kasvaa mm. vaateli-as isotuppisammal (*Timmia austriaca*).

2.6 Historia

Hyypäänvuoren kyljessä, Karhulammen rannalla, on partiolaisten maja. Vuonna 1956 valmistuneen majan rakennutti aikanaan Lievestuoreen sellutehtaan omistanut Haarlan selluloosayhtiö Metsähallitukselta vuokratulle tontille. Maja on ollut alusta saakka paikallisten partiolippukuntien – Lievestuoreen Partiopoikien ja Lievestuoreen Tuulentyttöjen – käytössä, ja Hyypäänvuori on ollut keskeinen retkikohde partiolaisille – samoin kuin lähiseudun asukkaille.

Hyypään ja Alasuo alueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäänköksiä. Lievestuoreen suojelumetsän alueelta tunnetaan yksi varhaismetallikautinen asuinpaikka, Sikoniemi. Lisäksi lähi-alueelta tunnetaan kaksi muuta muinaisjäänköstä: Lummelahden kivikautinen asuinpaikka sekä Hännysniemestä ajoittamaton asuinpaikka (kuva 7).

Kuva 7. Muinaisjäänökset Hyypään ja Alasuo suunnittelualueella ja lähiympäristössä. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

2.7 Nykyinen käyttö

Retkeily ja virkistyskäyttö

Hyypää on maakunnallisesti tunnettu retkikohde, jonka vetovoimatekijänä on vuoren laelta avautuva maisema. Alasuolla ei ole merkitystä virkistyskäyttökohteena. Lievestuoreen suojelumetsä rajoittuu Laukaan kunnan ylläpitämään Mustavuoren ulkoilualueeseen. Suojelumetsä ei ole varsinainen virkistyskohde, joskin alueen läpi kulkee latureitti Mustavuoresta Lievestuoreenjärvelle.

Käyntimäärät

Hyypäällä tehtiin kesällä 2008 kävijälaskenta, jonka mukaan siellä vierailee kesäkaudella noin 1 000 kävijää.

Palvelurakenteet

Hyypäällä ei ole Metsähallituksen ylläpitämiä rakenteita, mutta partiolaiset ovat viitoittaneet alueelle joitakin polkuja sekä opastuksen Savio–Puttolan tieltä (640). Hyypäällä on myös joitakin luvattomia tulipaikkoja.

Partiolaisten viitoitusta
Hyypäällä.
Kuva Metsähallitus.

Alasuolla ei ole rakenteita. Suojelumetsän länsirajalla kulkee osa Mustavuoren alueen ulkoilu-reittiä: pururata, jolla talvisin on hiihtolatu. Reitin varrella suunnittelualan rajalla on myös laavu ja kota. Latuverkoston perinteisen tavan hiihtolatu kulkee Mustavuoresta suojelumetsän läpi Hännyslahden rantaan ja edelleen rantaa pitkin Lievestuoreenjärven jäälle. Reitistöä ja rakenteita ylläpitää Laukaan kunta.

Partiomaja

Lievestuoreen Partioijat ja Lievestuoreen Tuulentytöt käyttävät Karhulammen rannalla sijaitsevaa partiomajaa leirien, retkien ja kurssien tukikohtana.

Opastus

Hyppäättä ei ole esitelty retkikohteena Metsähallituksen kohdeluetteloissa, mutta siitä kerrotaan mm. Luontoretelle Keski-Suomeen -oppaassa (Löppönen ym. 2005), jonka on julkaissut Keski-Suomen ympäristökeskus.

Metsästys

Alasuo ja osa Hyppään alueesta (yhteensä 52 ha) on vuokrattu pienriistan metsästysalueeksi metsästysseuralle. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Suunnittelualueella ei ole muita metsästys-alueita tai -sopimuksia.

Rasitteet ja käyttöoikeussopimukset

Perustettavien suojelualan kiinteistöihin kohdistuvat rasitteet selvitetään suojelualan kiinteistöjen muodostamisen yhteydessä. Hyppäällä ja Alasuolla ei ole em. metsästysvuokra-alueita ja partiomajaa lukuun ottamatta muita käyttöoikeussopimuksia.

2.8 Suunnittelualan ulkopuolinen maankäyttö

Suunnittelualan tuntumassa on jonkin verran haja-asutusta, ja alue sijaitsee melko lähellä kasvavaa Jyväskylän kaupunkia. Lähellä suunnittelualuetta on puolustusvoimien Lievestuoreen varikko ja Laukaan kunnan ylläpitämä Mustavuoren ulkoilualue.

Keski-Suomessa on valmisteilla maakuntakaavan 1. vaihemaakuntakaava (Keski-Suomen liitto 2007), jossa Laukaan Mörkökorpeen, suunnittelualan läheisyyteen, on osoitettu varaus Jyväskylän jätteenkäsittelyalueelle. Kaavarakaisella ei ole kaavan ympäristövaikutusten arvioinnissa todettu olevan merkittäviä vaikutuksia suunnittelualueeseen. Jätteenkäsittelyalueen toteuttaminen voi kuitenkin vähentää kiinnostusta Hyppääseen retkikohteena ja vaikeuttaa alueen kehittämistä. Ympäristöä suojellaan ympäristönsuojelulain (86/2000) ja maakuntakaavamääräysten mukaisesti edellyttämällä, että jätteenkäsittelykeskuksen toiminta järjestetään niin, ettei siitä aiheudu ympäristön pilaantumista.

2.9 Tärkeimmät suojelu- ja käyttöarvot

Maisema

Hyppäältä Lievestuoreenjärvelle avautuva maisema on tehnyt alueesta maakunnallisesti arvostetun retkikohteen. Hyppäänvuori erottuu ympäristöstään selkeästi korkeimpana kohtana.

Hyppäänvuoren siluetti partiomajan suunnasta kuvattuna. Vuoren kallioiset rinteet erottuvat kuvassa selkeästi. Kuva Metsähallitus.

Vanhahkot metsät

Hyppäänvuoren laen mäntyvaltainen metsä on iältään yli 150-vuotiasta. Myös kaakkoisrinteen lehtokuviolla on vanhaa puustoa.

Luonnontilainen, luhtainen suo

Alasuo on rehevää ruoho- ja heinäkorpea, joka on arvokas erityisen biotooppinsa ja luonnontilaisuutensa vuoksi.

3 Uhka-analyysi

Uhka-analyysi on arvio aikaisemman ja lähitulevaisuudessa näkyvässä olevan maankäytön suunnittelualueelle aiheuttamista paineista. Taulukossa 2 on kuvattu eri maankäyttömuotojen aiheuttamia mahdollisia uhkia ja arvioitu niiden merkittävyyttä.

Taulukko 2. Analyysi Hyypään ja Alasuon suunnittelualueeseen kohdistuvista uhkatekijöistä.

Uhkatekijä	Kuvaus	Merkittävyys
Eläinten häiriintyminen	Alueella kävijät voivat häiritä eläimistöä etenkin pesimäaikoina.	ei merkittävä; kävijöiden määrä on alueen luontoon nähden hyväksyttävä, ja häiriöt ovat tilapäisiä
Lahopuun vähäisyys	Lahopuun vähäisyys heikentää metsäluonnon monimuotoisuutta ja lahopuusta riippuvaisten eliöiden elinolosuhteita. Monet lahoppulajit ovat uhanalaisia tai harvinaisia.	merkittävä uhka; erityisesti Hyypään metsissä on puuston iän huomioiden vähän lahoppuuta, mikä heikentää alueen luonnontilaisuutta
Lehtojen kuusettuminen	Hyypäänvuoren kaakkoispuolen lehdossa liika kuusettuminen voi heikentää mm. valosta riippuvaisen lehtokasvillisuuden elinolosuhteita ja happamoittaa maaperää.	ei kovin merkittävä
Maaston kulumisen ja kasvillisuuden tallaantuminen	Järjestäytymätön retkeily on johtanut lukuisten vaihtoehtoisten polkureittien muodostumiseen. Kulumiselle herkkä kalliokasvillisuus kärsii tallaantumisesta.	merkittävä uhka
Maastopalo	Varomaton tulenkäsittely voi aiheuttaa maastopalon. Alueella ei ole huollettuja tulipaikkoja eikä siten mm. kunnollisia rakenteita nuotioiden pohjaksi, vaan tulia on pidetty satunnaisissa paikoissa, ilman maanomistajan lupaa.	merkittävä uhka
Maastoliikenne	Maastoliikenne kuluttaa kasvillisuutta, jättää jälkiä maaperään ja häiritsee eläimistöä. Valvontaan ei ole juuri resursseja.	ei merkittävä; syrjäinen sijainti ja muiden kävijöiden – kuten partiolaisten – läsnäolo ehkäisevät luvaton maastoliikennettä
Puolustusvoimien harjoitus- ja muu toiminta	Toiminta Lievestuoreen harjoitusalueella aiheuttaa meluhaittoja ja tilapäistä häiriötä alueen eläimistölle. Vaikutus kohdistuu suojelumetsään.	ei merkittävä; haitat ovat tilapäisiä, eikä alueella esiinny harvinaisia tai uhanalaisia lajeja
Roskaantuminen	Järjestäytymätön retkeily ja mm. jätehuoltoon liittyvien opasteiden puute voivat johtaa alueen roskaantumiseen.	toistaiseksi ei merkittävä; syrjäinen sijainti ja verrattain alhainen kävijä-määrä ovat edesauttaneet alueen pysymistä siistinä
Vieraslajit	Alueen luonnolle vieraat lajit voivat uhata alueen alkuperäistä lajistoa.	ei merkittävä; osaa suunnittelualueesta käytetään pienriistan metsästyksen, jolla voidaan säädellä vierasperäisten pienpetojen kantoja

Merkittävimmät suunnittelualueeseen kohdistuvat uhkat ovat lahopuun vähäisyys, maaston kulumisen ja kasvillisuuden tallaantuminen sekä maastopalot. Uhkat kohdistuvat Hyypään alueelle.

Uhka-analyysi on laadittu alueen suunnittelutarpeen arvioimiseksi. Analyysin tulosten perusteella Hyypään alueelle tulee laatia hoito- ja käyttösuunnitelma virkistyskäytön aiheuttamien paineiden käsittelemiseksi sekä alueen suotuisan kehityksen turvaamiseksi. Muu osa suunnittelualueesta käsitellään tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa vain lyhyesti Hyypään tukialueena ja ekologisen verkoston osana.

TAVOITTEET, VAIKUTUKSET JA SEURANTA

4 Suunnitelman tavoitteet

4.1 Tausta: luonnonsuojeluohjelmien tavoitteet

Natura 2000 -verkoston tavoitteena on turvata luontodirektiivissä mainittujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä lintudirektiivissä tarkoitettujen erityissuojelualueiden suotuisa suojelun taso (Ympäristöministeriö 2004).

4.2 Visio

Vuonna 2025 Hyypää on maakunnallisesti arvostettu omatoimiretkeilyn kohde, joka palvelee ensisijaisesti Jyvässeudun ja Laukaan alueelta saapuvia päiväretkeiläisiä. Hyypää ja Alasuo – samoin kuin Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavan muut SL-merkityt alueet – on perustettu luonnonsuojelualueiksi.

4.3 Hyypään ja Alasuon hoidon ja käytön tavoitteet

Suunnittelualan suojelun päätavoitteena on alueen luontoarvojen turvaaminen ja ihmistoiminnan muuttamien alueiden palauttaminen luonnontilaan.

Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on maankäytön ohjauksen keinoin **säilyttää alueen lajisto- ja luontoarvot sekä parantaa niitä**. Suunnitelmalla turvataan alueen luontotyyppien ja lajiston säilyminen sekä lisätään luontotyyppien luonnontilaisuutta ja edustavuutta.

Hyypään merkittävät maisema-arvot huomioidaan reittien ja palveluvarustuksen sijoittelussa. Tavoitteena on paitsi **turvata alueen maisema-arvot**, myös tarjota alueella kävijöille mahdollisuus nauttia Lievestuoreenjärvelle avautuvasta hienosta järvinäkymästä.

Hyypään retkeilykäyttö järjestetään nykykäytännön mukaisesti niin, että alue palvelee lähiseudun omatoimiretkeilijöitä päiväretkikohteena. **Virkistyskäyttöä** ohjataan siten, että alueen kulumisherälle luonnolle – kuten kalliokasvillisuudelle – aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Tavoitteena on pitää käyttö pienimuotoisena. Muihin osiin suunnittelualuetta ei ohjata virkistyskäyttöä.

Liikenteen ja liikkumisen järjestelyn tavoitteena on ohjata liikennettä sekä kävijöiden liikkumista alueella siten, että suunnittelualan eliölajistolle ja muille luontoarvoille aiheutetaan mahdollisimman vähän haittaa tai häiriötä. Hyypäällä tavoitteena on pienimuotoisen virkistyskäytön myötä pitää myös liikennemäärät vähäisinä, koska alueella ei ole tarkoituksenmukaisia tieyhteyksiä yleisöliikenteelle. Liikkumisen järjestelyillä suojellaan kulumiselle herkkää kalliokasvillisuutta.

Opastusviestintä kohdistetaan Hyypäälle. Sen tavoitteena on lisätä tietoisuutta alueen luonnonarvoista sekä ohjata kävijöitä toimimaan luontoa säästävällä tavalla.

5 Suunnitelman vaikutusten arviointi

Hoito- ja käyttösuunnitelma ei sisällä sellaisia hankkeita, joista olisi laadittava YVA-lain (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki 200/2005) kuitenkin edellyttää, että ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin sellaisten suunnitelmien valmistelussa, joiden toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla on luonnonsuojelulain mukaan selvitettävä suunnitelman vaikutukset kohteen luonnonarvoihin. Koska hoito- ja käyttösuunnitelman tarkoitus on nimenomaan kohdealueen luonnonarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, ei suunnitelmiin lähtökohtaisesti sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät Natura 2000 -kohteiden suojelun perustana olevia luonnonarvoja.

Ympäristövaikutuksia ovat paitsi luontoon kohdistuvat ekologiset vaikutukset, myös ihmisiin kohdistuvat sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset. Lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnissa käsitellään taloudellisia vaikutuksia, jotka voivat kohdistua sekä luontoon että ihmisiin.

Tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei esitetä suuria muutoksia Hyypään ja Alasuon alueiden nykyiseen käyttöön, joten suunnitelman ympäristövaikutukset ovat suojeluarvojen turvaamista lukuun ottamatta melko vähäisiä. Arviointi perustuu hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisessa käytettävissä olleeseen aineistoon, joka on kirjattu suunnitelman lähdeluetteloon. Arviointimenetelmänä oli asiantuntija-arviointi Metsähallituksen projektiryhmässä. Epävarmuustekijöitä arvioinnissa ovat puutteelliset tiedot luontotyyppeiden ja lajiston kehityksestä pitkällä aikavälillä.

Hoito- ja käyttösuunnitelman merkittävin maankäyttöratkaisu on Hyypään ja Alasuon luonnonsuojelualueen perustaminen, joka vaikuttaa kohdealueen ohella alueellisesti luonnonsuojelualueverkkoon. Suojelun toteuttavasta maankäyttöpäätöksestä aiheutuvat ympäristömuutokset muodostuvat alueen luontaisesta kehitymisestä ja virkistyskäytön järjestelyistä: Hyypään alueen ”villi” retkeilykäyttö ohjataan pois kulumiselle herkiltä alueilta.

5.1 Ekologiset vaikutukset

Luonnonsuojelualueiden perustaminen turvaa Hyypään ja Alasuon luonnon sekä Hyypään maisemallisten arvojen säilymistä.

Luonnon virkistyskäytön myötä kävijöillä on mahdollisuus tutustua erilaisiin luonnonympäristöihin, nauttia maisemasta, ulkoilla sekä rentoutua ja virkistyä niin henkisesti kuin fyysisestikin. Virkistyskäytön haittavaikutuksia ovat retkeilijöiden aiheuttama maaston kuluminen ja kasvillisuuden tallaantuminen sekä riskit eläinten häiriintymisestä, roskaantumisesta ja maastopaloista. Haittoja torjutaan toimintojen sijoittamisella vyöhykejaon mukaisesti, kävijöiden ohjauksella, tiedotuksella, valistuksella ja valvonnalla.

Yhteenveto suunnitelman vaikutuksista Natura 2000 -suojeluperusteisiin

Luontotyypeihin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu suunnitelmassa esitettyjen suojelu- ja virkistyskäyttöratkaisujen pohjalta. Vaikutukset on koottu taulukkoon 3.

Taulukko 3. Suunnitelman vaikutukset Hyyppään Natura-luontotyypeihin. Suunta = vaikutuksen suunta ja merkittävyys. Sarakkeessa on käytetty asteikkoa: -- = suuri negatiivinen vaikutus, - = negatiivinen vaikutus, 0 = ei vaikutusta, + = positiivinen vaikutus, ++ = suuri positiivinen vaikutus.

Luontotyyppi	Vaikutusten kuvaus	Suunta
Lähteet ja lähdesuot	Luonnontila ja edustavuus paranevat.	+
Puustoiset suot	Luonnontila ja edustavuus paranevat.	+
Boreaaliset luonnonmetsät	Luonnontila ja edustavuus paranevat. Pinta-ala voi kasvaa. Virkistyskäyttö voi kuluttaa; siihen liittyy riskejä – kuten maastopalo.	+
Metsäluhdat	Luonnontila ja edustavuus paranevat.	-
		+

Lajisto

Suunnitelmalla ei ole merkittäviä suoria vaikutuksia alueen lajistoon. Lajien säilyminen riippuu niiden elinympäristöjen säilymisestä. Tällöin lajien suojelutason voidaan olettaa pysyvän alueellisesti suotuisana, kun lajien elinympäristöt suojellaan.

Luontotyyppinä ja lajistoa suojellaan paitsi perustamalla alueet luonnonsuojelualueiksi, myös vyöhykejaolla ja muulla käytön ohjauksella – kuten polkujen linjauksella kulumiselle herkkien alueiden ulkopuolelle. Toimittaessa tämän suunnitelman mukaisesti suunnittelualueen luontotyyppien luonnontilaisuus ja edustavuus ajan myötä paranevat, kun alueet saavat kehittyä luontaisesti. Boreaalisten luonnonmetsien pinta-ala voi kasvaa. Alueen lajistoarvot säilyvät tai paranevat. Luonnontilan parantumisen myötä alueen lajistoon voi tulla lisää arvokkaita lajeja. Suunnitelmalla ei ole haitallisia vaikutuksia luontodirektiivissä suojeltuihin lajeihin.

5.2 Sosioekonomiset vaikutukset

Sosioekonomisilla vaikutuksilla tarkoitetaan paikallisiin ja lähialueen ihmisiin kohdistuvia yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia. Suunnitelman sosioekonomiset vaikutukset on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Hyyppään ja Alasuon hoito- ja käyttösuunnitelman sosioekonomiset vaikutukset. Suunta = vaikutuksen suunta ja merkittävyys. Sarakkeessa on käytetty asteikkoa: -- = suuri negatiivinen vaikutus, - = negatiivinen vaikutus, 0 = ei vaikutusta, + = positiivinen vaikutus, ++ = suuri positiivinen vaikutus.

Vaikutuksen kohde	Vaikutusten kuvaus	Suunta
Paikallisten luonnon virkistyskäyttö	Suunnitelma turvaa paikallisten jokamiehenoikeuksiin perustuvan luonnon virkistyskäytön suunnittelualueella.	+
Terveys ja hyvinvointi	Luontoliikunta ja muut luontoharrastukset edistävät kävijöiden terveyttä ja hyvinvointia.	++
Luonnonsuojelun hyväksyttävyyden	Opastusviestinnällä lisätään ihmisten luonnontuntemusta ja -arvostusta sekä edistetään luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä.	+
Työllisyys	Ei vaikutuksia.	0
Asumisviihtyisyys ja asuin ympäristö	Hyyppään ja Alasuon suojelu parantaa lähialueen asukkaiden asuin ympäristön laatua turvaamalla lähivirkistyskohteen säilymisen.	++
Liikenne	Virkistyskäyttö lisää jonkin verran liikennemääriä lähistön teillä, mikä voi aiheuttaa häiriötä lähialueen asukkaille.	-
Osallistaminen ja yhteistyö	Osallistava suunnittelu ja yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa alueen kehittämisen suhteen ehkäisevät ristiriitoja sekä edistävät paikallisten keskuudessa tunnetta alueen omistajuudesta.	+

5.3 Kulttuuriset vaikutukset

Suunnitelmalla ei ole vaikutuksia kulttuuriperintökohteisiin.

5.4 Arvioinnin yhteenveto ja johtopäätökset

Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman ekologiset vaikutukset ovat pääosin myönteisiä. Suunnitelman toteuttaminen vaikuttaa positiivisesti alueen suojeluarvoihin. Suunnitelma ei aiheuta haittaa alueen Natura 2000 -suojeluperusteille. Suunnitelman sosioekonomiset vaikutukset ovat vähäisiä. Kulttuurisia vaikutuksia ei ole.

6 Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta

Suunnitelman vaikuttavuudella tarkoitetaan tavoitteiden saavuttamisen astetta – eli sitä, onko hoito- ja käyttösuunnitelmalla saavutettu ne vaikutukset, joita sillä arvioitiin olevan. Taulukossa 5 on esitetty yhteenveto suunnitelman tavoitteista sekä kuvattu niiden saavuttamisen seurantaan käytettävät mittarit, tietojärjestelmät ja seurantavälit. Vaikuttavuuden seurannasta vastaa suunnitelun projektiryhmä. Seurannassa tarkastellaan valittuja mittareita sekä tarvittaessa muita aluetta koskevia tietoja ja arvioidaan, toteutuvatko hoito- ja käyttösuunnitelmassa asetetut tavoitteet vai onko suunnitelmaa tarpeen muuttaa tai päivittää.

Luonnonsuojelu

Suunnittelualueen luontotyyppien ja lajiston tilaa seurataan Metsähallituksen voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Natura-luontotyyppien ja lajien seuranta toteutetaan ympäristöministeriön antamien ohjeiden mukaisesti. Luontotyyppien osalta tarkastellaan erityisesti pinta-alaa ja edustavuutta. Puustoisilla luontotyypeillä seurataan lahopuumäärän kehitystä. Tietoja ylläpidetään Metsähallituksen paikkatietojärjestelmissä. Lajiston seuranta perustuu määräajoin toteutettaviin luontoinventointeihin ja erillisissä tutkimusohjelmissa tehtyyn tutkimukseen.

Luonnon virkistyskäyttö

Kävijämääriä sekä luonnon virkistyskäytön vaikutuksia seurataan Metsähallituksen voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Kävijälaskennassa hyödynnetään mekaanisia ja elektronisia laskureita. Virkistyskäytön seuranta ja käytettävä mittaristo perustuvat LAC-menetelmään (Limits of Acceptable Change – hyväksyttävän muutoksen rajat). Seuranta kohdistuu kestävän luontomatkaailun periaatteisiin (Liite 3).

Taulukko 5. Hyppään ja Alasuon hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteet, vaikuttavuuden seurantaan käytettävät mittarit sekä tietojärjestelmät ja seurantavälit. Järjestelmä = tietojärjestelmä, josta mittaritiedot kootaan. Väli = seurantaväli. H+A = Hyppää ja Alasuo. MH = Metsähallitus.

Tavoite	Mittari	Järjestelmä	Väli
Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisa suojelutaso säilyy tai palautetaan. H+A perustetaan luonnonsuojelualueeksi.	luontodirektiivin luontotyyppien pinta-ala ja edustavien luontotyyppien pinta-ala (hyvä ja merkittävä edustavuus); direktiivilajien esiintymien koko ja lukumäärä	SutiGIS YsaGIS Hertta	5 ja 10 v
Luonnon ja lajiston suojelu sekä luonnontilaisen kehityksen turvaaminen.	edellä kuvattujen Natura-mittareiden ohella uhanalaisten lajien esiintymien koko ja lukumäärä; puustoisilla alueilla lahopuun määrä	SutiGIS YsaGIS Hertta	5 ja 10 v
Maisema-arvojen suojelu.	kävijäpalautteen laatu	MH:n palautejärjestelmä	vuosittain
Luonnon virkistyskäyttö on kestävää eikä aiheuta haittaa alueen luonnolle tai muille kävijöille.	kävijälaskenta; polttopuun kulutus nuotiopaikan toteutuessa; kävijäpalautteen laatu	Reiska, MH:n palautejärjestelmä	vuosittain
Liikenne ja liikkuminen järjestetään niin, ettei siitä aiheudu merkittävää haittaa alueen luonnolle tai lähi-seudun asukkaille.	valvonnassa ja huollon yhteydessä tehdyt havainnot; kävijäpalautteen laatu	kävijäpalautteen osalta MH:n palautejärjestelmä	vuosittain
Opastusviestintä antaa kävijöille tietoa kohteesta ja opastaa luonnon virkistyskäytön ympäristövaikutusten alentamiseen.	kohdeopasteiden kunto; alueen siisteys; kävijäpalautteen laatu	ASTA, MH:n palautejärjestelmä, valvonnan ja huollon yhteydessä tehdyt havainnot	vuosittain

TOTEUTUS

7 Vyöhykejako

7.1 Vyöhykejaon perusteet

Suunnittelualueen jako maankäytön vyöhykkeisiin perustuu kunkin vyöhykkeen pääasialliseen tavoiteltuun käyttömuotoon ja tavoitetilään. Toimintojen luokittelu ja sijoittaminen eri vyöhykkeille perustuu arvioon alueen nykytilasta ja sitä koskevasta uhkista sekä tavoitteista alueen kehittämiseksi. Vyöhykejaolla ohjataan alueen hoitoa ja käyttöä suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Syrjävyöhyke on alue, joka pyritään pitämään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena. Vyöhykkeellä voi olla yksittäisiä palvelurakenteita tai siirtymä- ja liityntäreitettä, mutta sinne ei kohdisteta laajamittaista virkistyskäyttöä. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehen-oikeuksien mukaisesti. Tässä suunnitelmassa syrjävyöhykkeelle sijoittuu myös se osa yksityisistä luonnonsuojelualueista, joilla maanomistajalla on oikeus harjoittaa metsätaloutta. Tämä muodostaa poikkeuksen syrjävyöhykettä koskevasta luonnontilaisuuden ja erämaisyyden tavoitteesta. Vyöhykejaon mallia tulisi jatkossa kehittää palvelemaan paremmin alueita, joita koskevat erilliset suojeluratkaisut tai muut maankäytön linjaukset.

Virkistysvyöhyke on virkistyskäytön painopistealue, jonne ohjataan suurin osa kävijöistä. Virkistysvyöhykkeelle sijoitetaan tärkeimmät palvelurakenteet ja ensisijaiset retkeilyreitit.

7.2 Hyypään ja Alasuon vyöhykejako

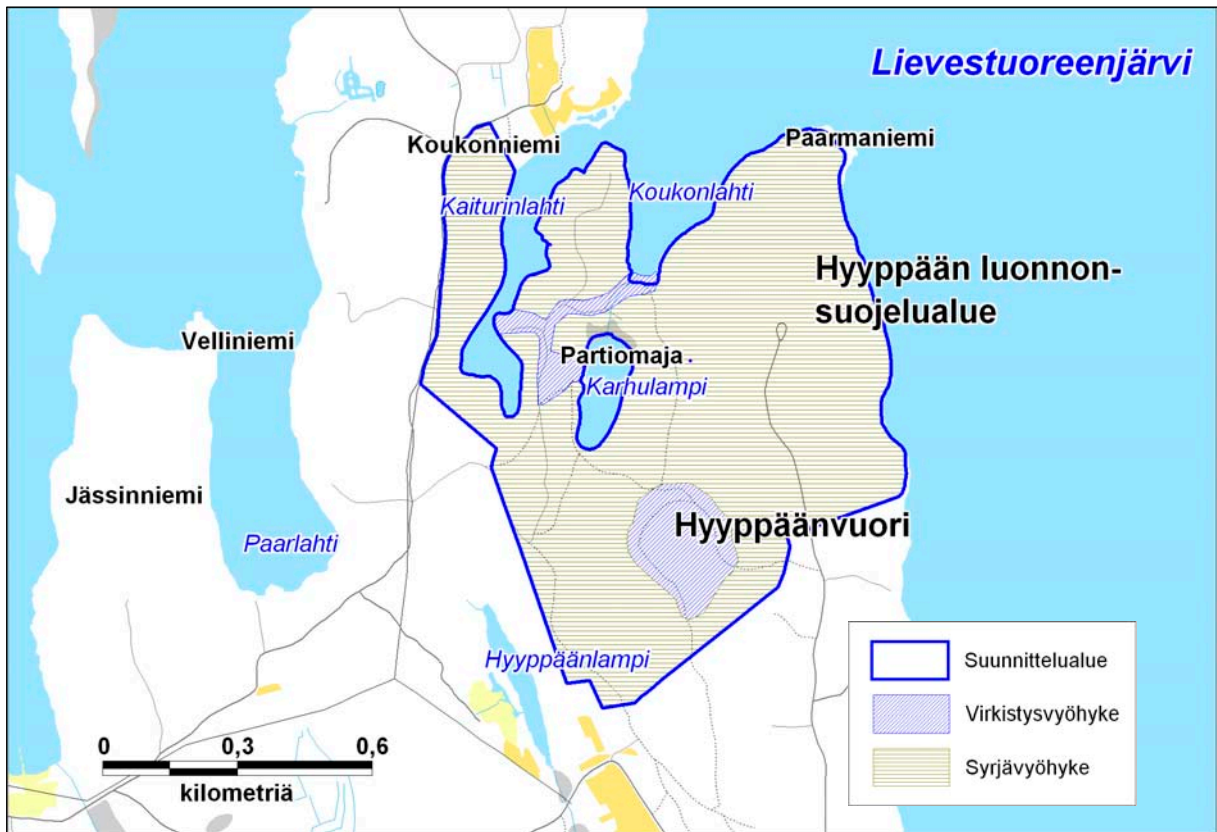
Syrjävyöhyke

Pääosa suunnittelualueesta on syrjävyöhykettä: Suuri osa Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavassa suojelluista alueista, YSA-alueet sekä Alasuo ja Lievestuoreen suojelumetsä kokonaisuudessaan. Syrjävyöhykkeen pinta-ala on 177 ha, joka on 96 % suunnittelualueen kokonaispinta-alasta.

Virkistysvyöhyke

Hyypään virkistysvyöhyke on kaksiosainen: Siihen kuuluvat Hyypäänvuoren laki sekä alue partiomajan ympäristössä. Viime mainittuun osaan sisältyy myös Kaiturinlahden ja Koukonlahden rantaa, jotka varataan suunnitelmassa virkistyskäytön palveluvarustukselle. Koukonlahden rannassa virkistysvyöhyke on karttateknisistä syistä ulotettu myös rannan vesijättöalueelle, joka ei muuten sisälly suunnittelualueeseen. Virkistysvyöhykkeen pinta-ala on 7 ha, joka on 4 % suunnittelualueen kokonaispinta-alasta.

Suunnittelualueen vyöhykejako Hyypään osalta on esitetty kuvassa 8. Alasuo ja Lievestuoreen suojelumetsä ovat kokonaisuudessaan syrjävyöhykettä.

Kuva 8. Suunnittelualueen vyöhykejako Hyypään alueella. Alasuo ja Lievestuoreen suojelumetsä ovat kokonaisuudessaan syrjävyöhykettä. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

8 Toimenpiteet

8.1 Luonnonsuojelu

Luonnontilan säilyttäminen

Ns. passiivinen luonnonsuojelu on Hyyppään ja Alasuon ensisijainen suojelumenetelmä. Luonnontilaisina säilyneet alueet sekä alueet, joita ei ole tarkoituksenmukaista ennallistaa, saavat kehittyä luontaisesti. Puuston ikääntyessä muodostuu elinympäristöjä lahoppuusta riippuvaisille lajeille.

Käytön ohjaaminen

Kävijöiden ohjaus suunnitelmassa kuvatulla vyöhykejaolla ja perustettavan suojelualan järjestyssäännöllä sekä reittien suunnitelmallinen sijoitus ja toteutus suojaavat herkkiä luontokohteita luonnon virkistyskäyttöön liittyviltä häiriöiltä. Perustettavan luonnonsuojelualan järjestyssääntöön, joka annetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 18. ja 20. §:ien nojalla, sisällytetään kävijöitä koskevat tarkemmat määräykset.

Ennallistaminen

Taloukskäytössä olleiden Hyyppään metsien luonnontilaan palautumista nopeutetaan ennallistamistoimilla. Metsiin tuotetaan lisää lahoppuuta vaurioittamalla puustoa. Puulajikoostumusta ja puuston ikärakennetta monipuolistetaan tekemällä pienaukotuksella tilaa lehtipuulle. Ennallistettavat kohdet sijaitsevat valtionmaalla metsissä, jotka ovat kehitysluokaltaan aukeaa tai nuorta kasvatusmetsää (kuva 9). Ennallistamisesta laaditaan tarkempi toimenpidesuunnitelma, jossa toimet kohdennetaan kuvioille. Työssä noudatetaan Metsähallituksen voimassa olevaa ohjeistusta.

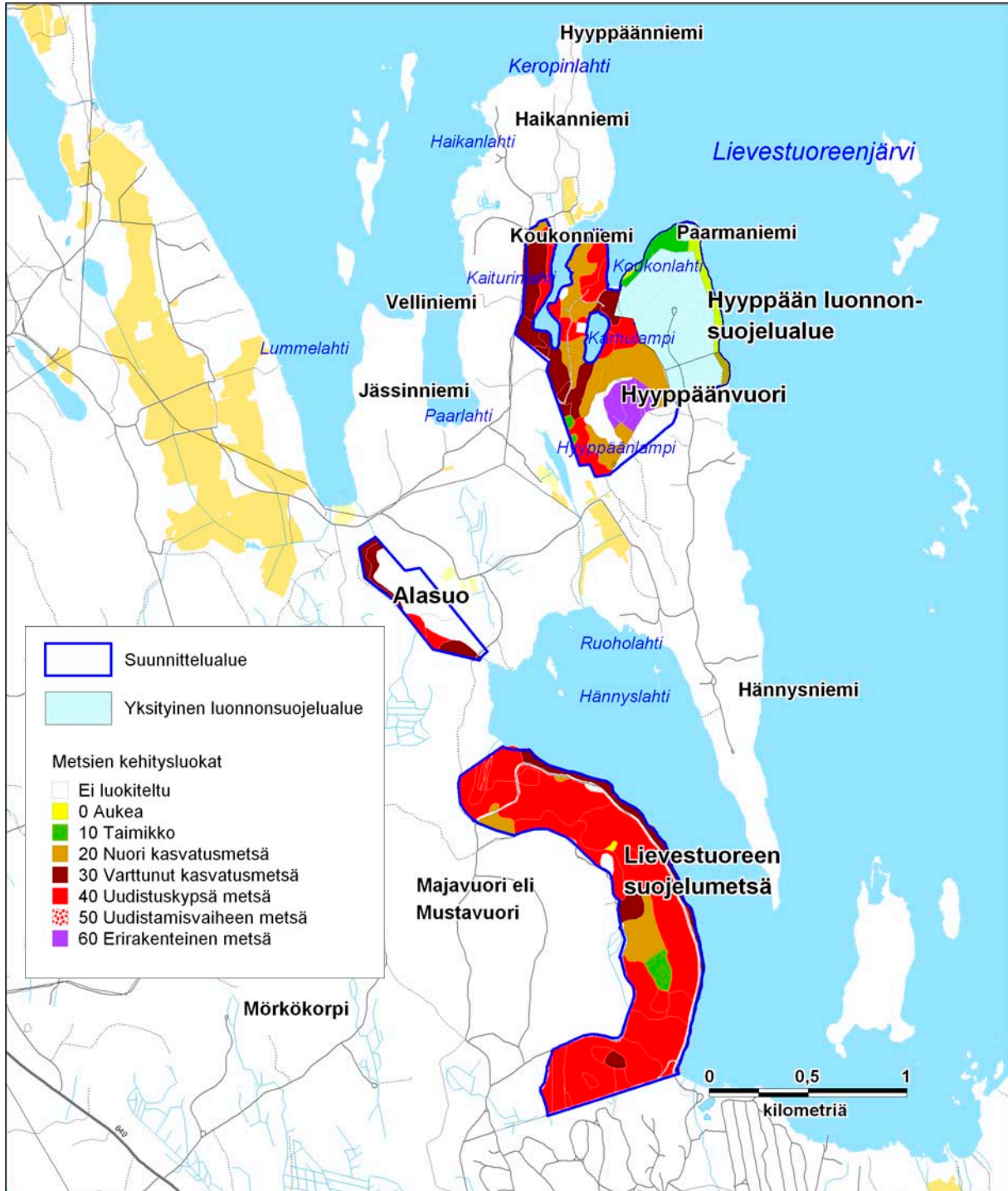
8.2 Luonnon virkistyskäyttö

8.2.1 Retkeily ja muu luonnon virkistyskäyttö

Hyyppään polun linjaaminen ja opasteiden parantaminen

Järjestäytymättömän retkeilyn tuloksena Hyyppäänvuoren laelle syntyneiden useiden polkujen käyttö keskitetään yhdelle polkureitille. Kulku vuoren laelle linjataan vuoren lounaisrinteeltä, valtionmaan rajalta olemassa olevaa polkua pitkin. Etelästä vuoren laelle tulevalle polulle ei ohjata kulkua, koska polku kulkee osin yksityismaan läpi. Partiolaisten majalta Karhulammen länsirantaa ja lammen eteläpäästä kaakkoon kohti Hyyppäänvuoren lakea kulkeva polku sekä vuoren länsirinteeltä kallioiden yli kulkeva polku suljetaan, koska kyseiset reitit ovat vaikeakulkuisia eikä niiden turvallisuutta pystytä varmistamaan. Lisäksi näiden reittien käyttäminen kuluttaa voimakkaasti kalliokasvillisuutta. Hyyppään polun linjauksessa huomioidaan kulumiselle herkkä kasvillisuus ja kalliomaasto sekä turvallisuusnäkökohdat: Kävijöitä ei ohjata vaikeakulkuiselle, liukkaalle kalliolle.

Hyyppään polku merkitään maastoon maalimerkinnöin. Polun varrella, vuoren laella olevalta näköalapaikalta, avataan maisemaa Lievestuoreenjärvelle kaatamalla yksittäisiä puita. Kaadetut puut jätetään metsään lahoppuiksi. Polun alkuun sekä näköalapaikalle sijoitetaan kohdeopasteet, joissa kuvataan Hyyppään alue kartalla ja ohjataan mahdollisimman vähän vaikutuksia aiheuttavaan retkeilyyn.

Kuva 9. Metsien kehitysluokat Hyyppään ja Alasuo suunnittelualueella. Ennallistamiskohteet sijoittuvat valtionmaalle alueille, jotka ovat kehitysluokaltaan aukeaa tai nuorta kasvatusmetsää. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Nuotiopaikka

Metsähallitus ei varusta Hyyppäälle nuotiopaikkaa, mutta suunnitelmassa varataan mahdollisuus nuotiopaikan rakentamiseen ja ylläpitoon niin, että ylläpito järjestetään sopimusperusteisesti esimerkiksi kyläyhdistyksen tai muun paikallisen toimijan kanssa. Metsähallitus vastaa tällöin nuotiopaikan suunnittelusta ja rakentamisesta. Nuotiopaikalle esitetään suunnitelmassa kaksi vaihtoehtoista sijoitusvaihtoehtoa: Kaiturinlahden itärannan entinen mökkitontti sekä Koukonlahden eteläranta. Jälkimmäinen alue on osin suunnittelualan ulkopuolella sijaitsevaa vesijättöä, jonka mahdollisesta käytöstä sovitaan Lievestuoreenjärven osakaskunnan kanssa.

Tulenteko suunnittelualueella ilman maanomistajan lupaa on kielletty pelastuslain (468/2003) nojalla, ja on mahdollista vain nuotiopaikalla, mikäli sellainen toteutetaan. Tulentekoa koskeva määräys otetaan myös perustettavan luonnonsuojelualan järjestyssääntöön.

Rantautumispaikka

Suunnitelmassa varataan mahdollisuus rantautumispaikan rakentamiseen Lievestuoreenjärven Koukonlahden etelärantaan edellä kuvatulle vesijätölle. Rantautumispaikan rakentamisesta sovitaan Lievestuoreenjärven osakaskunnan kanssa. Rantautumispaikka palvelisi vesitse saapuvia retkeilijöitä lyhytaikaisessa käytössä.

Partiomaja

Partiomajan käytöstä tehdään pitkäaikainen vuokrasopimus partiolaisten kanssa. Lisäksi voidaan erikseen sopia mm. yhteistyöstä alueen palveluvarustuksen ylläpidossa.

Mökit

Hyyppäällä sijaitsevat kaksi kesämökkiä on myyty yksityisille; ne puretaan ja kuljetetaan pois alueelta.

8.2.2 Liikenne ja liikkuminen

Kävijöiden ohjaus ja tiestön käyttö

Hyyppäälle on kulkuyhteys 9-tieltä tien 640 (Lievestuore–Vihtavuori-tie) kautta ja edelleen Puttolan yksityistietä pitkin. Pitkän yksityistieosuuden (kaikkiaan 13,4 km) vuoksi Hyyppään alue ei sovellu laajamittaiseen virkistyskäyttöön, eikä Metsähallitus ohjaa sinne kävijöitä, ellei alueen kehittämiseen – ml. tieosuuden perusrakennukseen – osoiteta lisärahoitusta. Alasuolle ja Lievestuoreen suojelumetsään ei ohjata kävijöitä.

Pysäköinti

Hyyppäälle saapuvien on mahdollista pysäköidä autonsa Karhulammelle johtavan tien varrelle. Pysäköintiin osoitetaan paikka valtionmaalta. Tie on nykyisin puomitettu; pysäköinti-mahdollisuuden järjestämiseksi puomi siirretään lähemmäs Hyyppäästä ja tietä kunnostetaan tarvittaessa. Vaihtoehtoisesti pysäköinti voidaan ohjata Haikanniemen johtavan tien varrelle yksityismaalle, mikäli asiasta päästään sopimukseen maanomistajan kanssa. Tällöin nykyinen puomi voidaan jättää paikalleen tai korvata uudella.

Maastoliikenne

Suunnittelualueella ei sallita maastoliikennettä – lukuun ottamatta Hyyppään yksityisten suojelualueiden perustamispäätöksissä sallittuja erityistapauksia (Liite 2). Perustettavalla Hyyppään ja Alasuon suojelualueella moottoriajoneuvoilla liikkuminen tieurien ulkopuolella kielletään järjestyssäännössä.

Lihaskäyttöön perustuva liikkuminen – kuten kävely, pyöräily, hiihto ja lumikenkäily – on sallittu koko suunnittelualueella.

Rantautuminen ja vesiliikenne

Lievestuoreenjärveltä on mahdollisuus saapua Hyyppäälle vesitse. Alueelle ei ensi vaiheessa varusteta varsinaista rantautumispaikkaa, mutta rantautuminen on mahdollista jokamiehen-oikeuksien mukaisesti. Mikäli suunniteltu nuotiopaikka toteutetaan Koukonlahden etelärannalle, selvitetään samalla mahdollisuudet varustaa kohteelle rantautumispaikka.

Hyyppään rakennukset, suunniteltu polkureitti ja rakenteet on esitetty kuvassa 10.

8.2.3 Opastusviestintä

Hyyppäästä koskevan opastusviestinnän volyymi riippuu suunnitelman mukaisten virkistyskäyttöraatkaisujen toteutumisesta. Mikäli Hyyppään polkureitti ja siihen liittyvä liikenteen ohjaus alueella toteutetaan suunnitelman mukaisin maksimiratkaisuin, perustetaan Hyyppäälle oma sivu luontoon.fi-sivustolle ja alueen reittikartta asetetaan saataville retkikartta.fi-palveluun. Metsähallitus ei markkinoi aluetta retkikohteena, ellei liikenteen järjestelyä, palveluvarustusta ja esitetyä reittiratkaisua toteuteta.

8.2.4 Jokamiehen-oikeuksiin perustuva alueen käyttö

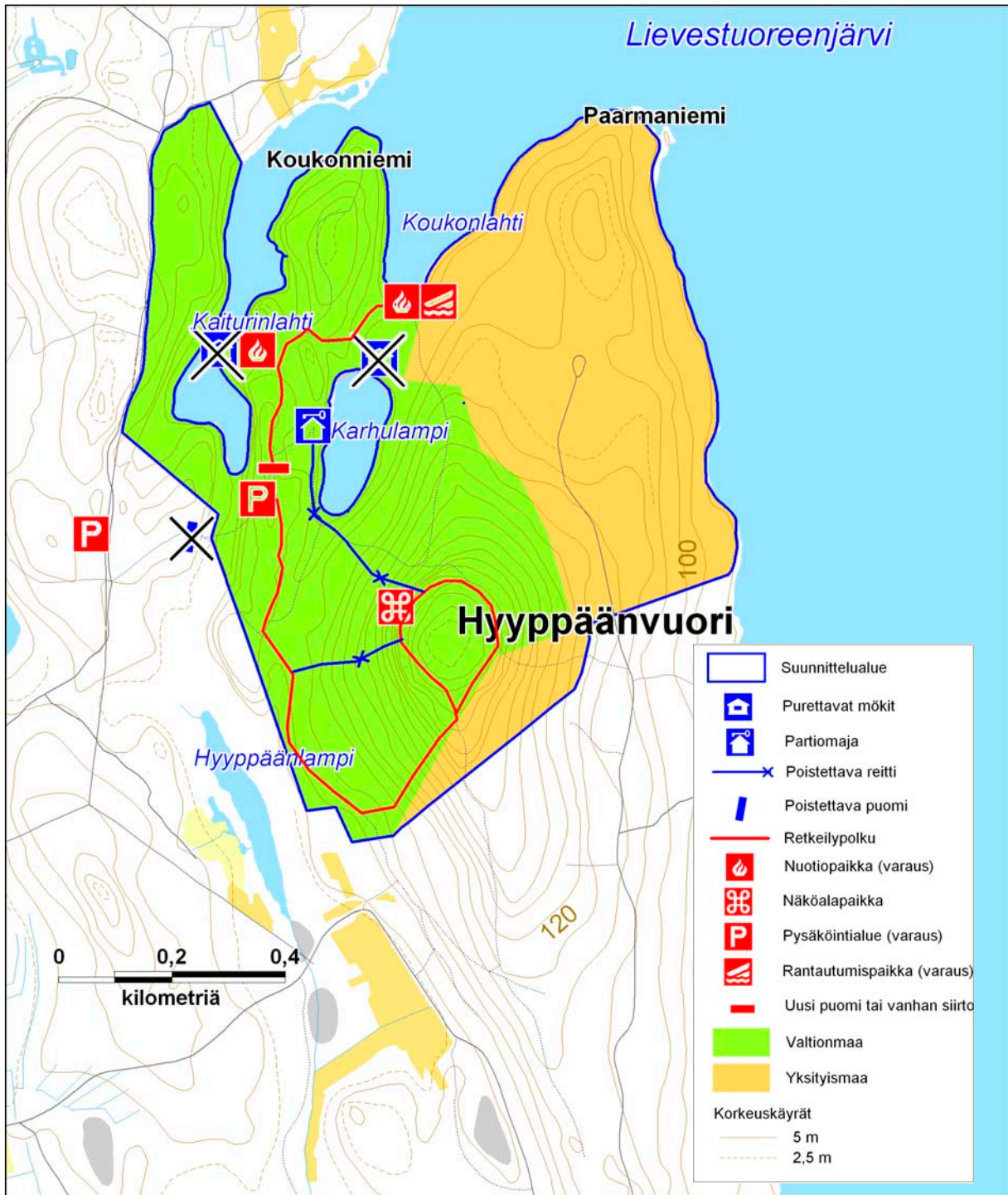
Marjastus ja sienestys

Suunnittelualueella voi vapaasti kerätä marjoja ja hyötysieniä. Perustettavalle luonnonsuojelualueelle laadittavassa järjestyssäännössä kielletään kääpien kerääminen.

8.2.5 Palvelurakenteiden huolto

Reitit ja rakenteet

Valtionmaalla sijaitsevien reittien ja rakenteiden suunnittelemisesta, rakentamisesta ja huollosta vastaa Metsähallitus. Toiminnassa noudatetaan Metsähallituksen ympäristö- ja laatukäsikirjan ohjeita, joita ovat rakentamisen ja rakennuttamisen ohje Metsähallituksen luontopalveluissa, luontorakentamisen periaatteet, palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitteluohje ja luontorakenteiden piirustuskokoelma. Palvelurakenteet sijoitetaan virkistysvyöhykkeelle ja maastoon sopiviksi turvallisuuskohdat huomioiden. Rakenteiden ja maasto-opasteiden kuntoa tarkkailaan säännöllisesti, ja havaitut viat korjataan. Metsähallitus vastaa hallinnoimiensa alueiden palvelurakenteiden turvallisuudesta.

Kuva 10. Suunniteltu retkeilypolku ja palveluvarustus Hyyppäällä. © Metsähallitus 2008, © 1/MML/08, © Suomen ympäristökeskus 2008.

Polttopuuhuolto

Mikäli Hyyppäälle rakennetaan sopimusperusteisesti ylläpidettävä nuotiopaikka, sovitaan polttopuuhuollon järjestelyistä Metsähallituksen ja nuotiopaikan ylläpitäjän kesken. Polttopuun otto alueelta on kielletty.

Jätehuolto

Roskattoman retkeilyn periaatteen mukaisesti kävijät tuovat itse jätteensä pois maastosta. Kävijöiden omatoimisuuteen perustuva jätehuolto ehkäisee huoltoajoneuvojen aiheuttamaa maaston kulumista ja vähentää jätehuollon kustannuksia.

8.3 Erätalous

Metsästys

Alasuolla ja osalla Hyyppään aluetta voimassa olevaa pienriistan metsästysalueen vuokrasopimusta jatketaan, kunnes alue perustetaan luonnonsuojelualueeksi. Mahdolliset metsästyksen järjestelyt luonnonsuojelualueella päätetään alueen perustamispäätöksessä voimassa olevan luonnonsuojelulain linjausten mukaisesti.

8.4 Alueen hallinta

Luonnonsuojelualueiden perustaminen

Hyyppään ja Alasuon Natura-alueet sekä rantayleiskaavassa SL-merkinnällä osoitetut alueet – siltä osin, kuin ne ovat valtion omistuksessa – perustetaan Hyyppään ja Alasuon luonnonsuojelualueeksi. Alueen hallinnasta ja hoidosta vastaa Metsähallitus. Yksityismaille yhteistyössä maanomistajien kanssa perustettavien suojelualueiden perustamisjärjestelyistä vastaa Keski-Suomen ympäristökeskus. Yksityismaita voidaan myös liittää valtionmaahan sekä edelleen Hyyppään ja Alasuon suojelualueeseen.

9 Toimenpidesuunnitelmat

Ennallistamisesta laaditaan toimenpidesuunnitelma. Muita toimenpidesuunnittelussa tarkemmin ratkaistavia asioita ovat muut luonnonhoitotyöt sekä palveluvarustuksen toteutus. Toimenpidesuunnittelussa noudatetaan Metsähallituksen voimassa olevaa ohjeistusta.

10 Suunnitelman toteutuksen seuranta

Suunnitelman toteutuksen seurannasta vastaa suunnittelun projektiryhmä. Seuranta on kuvattu taulukossa 6.

Taulukko 6. Hyypään ja Alasuon hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen seuranta. Järjestelmä = tietojärjestelmä, josta mittaritiedot kootaan.

Suunnitelman linjaus tai esitetty toimenpide	Mittarit	Järjestelmä	Seurantaväli
Hyypään ja Alasuon luonnonsuojelualueen perustaminen	alueen perustamissäädös hyväksytty	Edilex-tietokanta	jatkuva seuranta
Kaavan SL-alueiden suojelun toteuttaminen	alueiden perustamispäätökset hyväksytty	KihtiGIS	jatkuva seuranta
Ennallistamisen toteutus	toimenpidesuunnitelman valmistuminen ja hehtaarimäärä	SutiGIS	jatkuva seuranta
Polun linjaaminen ja opasteiden parantaminen	polun linjaus ja opasteet toteutettu, reitti ja rakenteet hyväkuntoisia	Reiska	vuosittain
Rantautumispaikan varustaminen	Mikäli rantautumispaikasta tehdään sopimus, toteutuksen seuranta; rakenteet hyväkuntoisia	Reiska	
Nuotiopaikan varustaminen ja polttopuuhuolto	Mikäli nuotiopaikasta tehdään sopimus, toteutuksen seuranta; rakenteet hyväkuntoisia; polttopuun kulutus	Reiska	vuosittain
Opastusviestinnän toteutus	rakenteet toteutettu ja hyväkuntoisia; opastusmateriaali toteutettu	Reiska, ASTA	vuosittain
Jätehuolto	maastossa havaitun roskaantumisen aste	silmämääräiset havainnot huollon yhteydessä	jatkuva seuranta

HALLINTO

11 Vastuut, sopimukset ja järjestyssääntö

Vastuut

Hyökkäyksiin ja Alasuon Natura-alueiden valtion omistuksessa olevien osien hallinnasta ja hoidosta vastaa Metsähallitus. Alueen käyttöä ohjataan tämän suunnitelman sekä vyöhykejaon mukaisella toimintojen sijoittamisella, opastusviestinnällä – ml. maasto-opasteet, viitoituksella sekä perustetavan luonnonsuojelualueen perustamissäädökseen otettavilla määräyksillä ja alueelle annettavalla järjestyssäännöllä.

Yksityisten luonnonsuojelualueiden hoidon suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat Keski-Suomen ympäristökeskus ja Metsähallitus. Suunnitelmat ja hoitotoimet edellyttävät maanomistajan kirjallista suostumusta. Yksityismaille ei erikseen sovittavien, tarvittaessa toteutettavien luonnonhoitotoimien ohella ohjata muuta käyttöä – kuten retkeilyä.

Sopimukset

Metsähallituksen hallinnassa olevia alueita koskevia käyttöoikeus- ja vuokrasopimuksia tehdään Metsähallituksen voimassa olevan ohjeistuksen mukaan. Sopimukseen perustuva toiminta ei saa vaarantaa luonnonsuojelun tai alueen muun hoidon ja käytön tavoitteiden toteutumista – kuten luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksien turvaamista. Esimerkiksi alueen käyttö partio-toiminnassa perustuu sopimukseen.

Järjestyssääntö

Valtionmaalle perustettavalle luonnonsuojelualueelle laaditaan luonnonsuojelulain 18. ja 20. §:ien nojalla järjestyssääntö. Järjestyssäännön laatii Metsähallitus.

12 Turvallisuus ja pelastustoiminta

Metsähallitus vastaa hallinnassaan olevien alueiden palveluvarustuksen ja rakenteiden kunnosta sekä siitä, että palveluvarustus ja rakenteet täyttävät niille asetetut turvallisuusvaatimukset. Mikäli rakenteissa havaitaan vikoja tai puutteita, jotka vaarantavat niiden turvallisuuden, kohteiden käyttö kielletään, kunnes puutteet on korjattu. Kielloista ilmoitetaan kohdeopastein.

Metsähallituksen henkilökunnan työtapojen ja -välineiden sekä muiden työskentelyyn liittyvien turvallisuusnäkökohtien osalta noudatetaan voimassa olevia työsuojeluohjeita. Työsuojeluun liittyvä sisäinen palaute käsitellään viipymättä, ja epäkohdat korjataan.

Hyökkäyksiin ja Alasuon perustettavalle suojelualueelle laaditaan pelastussuunnitelma yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa.

13 Valvonta

Metsähallitus vastaa hallinnassaan olevien alueiden valvonnasta. Valvonta kohdistuu järjestys- sääntöjen noudattamiseen, rajoitusvyöhykkeen rauhoittamiseen ja muihin rauhoitusmääräyksiin. Valvonta perustuu alueen hallinnan ohella perustettavan luonnonsuojelun perustamis- säädökseen, luonnonsuojelulakiin (1096/1996) ja lakiin Metsähallituksen erävalvonnasta (1157/ 2005).

14 Yhteistyö

Metsähallitus hoitaa sekä kehittää Hyyppään ja Alasuon aluetta yhteistyössä paikallisten sidos- ryhmien – erityisesti maanomistajien, paikallisten asukkaiden, kyläyhdistyksen ja partiolaisten – kanssa. Yhteistyön keinoja ovat avoin tiedottaminen, kokoukset ja koulutustilaisuudet, yhteis- hankkeet sekä osallistavat ja sitouttavat suunnittelumenetelmät.

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat Savio–Puttolan kyläyhdistys, Lievestuoreen Partiopojat, Lieves- tuoreen Tuulentytöt, Laukaan kunta ja Keski-Suomen ympäristökeskus. Yhteistyön painopisteinä ovat erityisesti luontoarvojen turvaaminen ja kestävän luontomatkailun periaatteiden mukainen luonnon virkistyskäyttö sekä palveluvarustuksen ylläpito.

15 Resurssit ja aikataulu

Virkistyskäyttö

Suunnitelmakauden keskeisiä investointeja ovat Hyyppään polun uusi linjaus sekä opastuksen ja viitoituksen parantaminen. Nuotio- ja rantautumispaikkojen sekä pysäköintialueen toteutus edel- lyttävät ulkopuolista rahoitusta. Suunnitelmassa esitettävien virkistyskäytön investointien kokonaiskustannukset ovat 17 000 € (taulukko 7). Jatkuvaluontoiset hoito- ja ylläpito- kustannukset ovat 1 000 €/vuosi.

Taulukko 7. Investoinnit reitteihin ja palveluvarustukseen Hyyppäällä suunnitelmakaudella. Kiireellisyysluokat: 1 = kiireellinen (5 vuoden kuluessa), 2 = vähemmän kiireellinen (5–10 vuoden kuluessa), 3 = ei kiireellinen.

Kohde	Kustannusarvio €	Kiireellisyys
Polun uusi linjaus	500	1
Maasto-opasteet	2 000	1
Viitoitus	1 000	1
Nuotio- ja rantautumispaikka	3 500	3
Rantautumispaikka	7 000	3
Pysäköintialue	3 000	2
Kaikki yhteensä	17 000	

Muut kustannukset

Ennallistamisen kustannukset arvioidaan ennallistamissuunnittelun yhteydessä.

Lähteet

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. – 2. korj. p. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. 194 s.
- Björkqvist, N., Itkonen, R., Kinnunen, A., Mäkinen, T. & Suikki, A. 2001: Pohjois-Päijänne alue-ekologinen suunnitelma. – Metsähallitus, metsätalous. 65 s. + liitekartat.
- Husa, J. & Kontula, T. 1997: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Keski-Suomen läänissä. – Suomen ympäristökeskuksen moniste 71. Suomen ympäristökeskus. 187 s.
- Keski-Suomen liitto 1996: Keski-Suomen seutukaava, 5.VK, viides vaihekaava. – Julkaisut A 10 ja A 11. Keski-Suomen liitto.
- 2007: Keski-Suomen maakuntakaava. Maakuntavaltuuston 16.5.2007 hyväksymä, vahvistettavana ympäristöministeriössä. – Luettavissa internetissä osoitteessa: http://www.keskisuomi.fi/fin/suunnittelu_ja_kehittaminen/maankayton_suunnittelu/maakuntakaava/kaavaasiakirjat_ja_kaavakartta/?id=226. Viitattu: 3.10.2008.
- Keski-Suomen seutukaavaliitto 1978: Keski-Suomen soidensuojelusuunnitelma. Osa 2. Eteläisen Keski-Suomen suot ja pohjoisen Keski-Suomen täydennyskohteet. – Julkaisu n:o 51, sarja B. 66 s., 7 liitettä.
- Laukaan kunta 2001: Lievestuoreenjärven oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava. Puttolanlampi, Karhulampi ja Hyyppäänlampi.
- Löppönen, H., Tissari, M., Hamarus, A., Vertainen, O. & Olkio, K. 2005: Luontoretkelle Keski-Suomeen. – Opassarja 10. Keski-Suomen ympäristökeskus. 102 s.
- Metsähallitus 2008: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. – Metsähallituksen luonnonsojelijulkaisuja. Sarja B 89. Metsähallitus, luontopalvelut. 78 s.
- Mäkinen, K., Palmu, J.-P., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. & Jarva, J. 2007: Valta-kunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. – Suomen ympäristö 14/2007, luonto. Ympäristöministeriö. 120 s.
- Rantanen, T. (toim.) 2006: Länsi-Suomen alueen luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2004–2013. – Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 56. 87 s.
- Rassi, P. Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän raportti. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 432 s.
- Uusitalo, A. 2007: Kylien kaunokit, soiden sarat. Keski-Suomen uhanalaiset kasvit. – Keski-Suomen ympäristökeskus. 202 s.
- Ympäristöministeriö 2004: Natura 2000 -verkoston tavoitteet, oikeusvaikutukset ja toteuttaminen. – Muistio. Ympäristöministeriö, alueidenkäytön osasto. 26 s.

Säädökset

Seuraavassa on lueteltu säädökset, joihin suunnitelmassa viitataan.

Kansalliset säädökset

Laki Metsähallituksen erävalvonnasta 1157/2005.

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki) 200/2005.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki) 468/1994.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

Pelastuslaki 468/2003.

Ympäristönsuojelulaki 86/2000.

EU-säädökset

Neuvoston direktiivi 79/409/ETY: Luonnonvaraisten lintujen suojelusta (Lintudirektiivi). – Annettu 2. päivänä huhtikuuta 1979.

Neuvoston direktiivi 92/43/ETY: Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (Luontodirektiivi). – Annettu 21. päivänä toukokuuta 1992.

Suunnittelualueen valtionmaan kiinteistötiedot

Suunnittelualueella sijaitsevat kiinteistöt yhdistetään Hyyppään ja Alasuon suojelualue-kiinteistöiksi kiinteistönmuodostamislain (554/1995) mukaisessa menettelyssä luonnonsuojelu-alueen perustamisen yhteydessä.

Kiinteistö	Pinta-ala ha
Alasuon suojelualue 410-407-12-335	14,3
Hohonmaan valtionpuisto 410-893-1-1	143,7 (ei kokonaan suunnittelualueetta)
Hyyppäänrinne 410-407-12-495	8,9
Hyyppäänvuori 410-407-144-1	10,5
Karhunniemi 410-407-158-9	23,7
Valtion alue 410-407-12-237	37,1 (ei kokonaan suunnittelualueetta)
Valtion alue 410-407-12-238	56,8 (ei kokonaan suunnittelualueetta)
Valtion alue 410-407-12-244	36,8 (ei kokonaan suunnittelualueetta)
Valtion alue 410-407-12-245	44,3 (ei kokonaan suunnittelualueetta)
Varikko 410-407-12-300	46,9 (ei kokonaan suunnittelualueetta)

Yhteenveto suunnittelualueeseen kuuluvien yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä

Hyyppään luonnonsuojelualue (perustettu 15.12.2003)

Kielletty:

- ojien kaivaminen sekä vesien perkaaminen ja patoaminen
- metsänhakkuu
- maa-ainesten ja kaivoskivennäisten ottaminen sekä maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja muuttaminen
- sienten, puiden, pensaiden ja muiden kasvien tai niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen
 - lukuun ottamatta marjojen ja hyötysienten poimimista
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen, hätyyttäminen ja niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen
 - lukuun ottamatta laillista metsästystä
 - lukuun ottamatta laillista kalastusta
- maan käyttö viljelykseen
- karjan laiduntaminen
- rakennusten, rakennelmien, laitteiden, teiden ja polkujen rakentaminen
 - lukuun ottamatta alueen läpi kulkevien teiden normaalia kunnossapitoa
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan ja eliölajien säilymiseen.

Liikkumisrajoitukset:

- liikkuminen moottoriajoneuvolla on kielletty muualla kuin alueella olevalla tiellä ja [alueella 2] metsätalouden tarpeissa.

Sallittu:

- rakentaa ulkoilua ja retkeilyä palvelevia polkuja ja rakennelmia (esim. laavu) maanomistajan erikseen antamalla kirjallisella suostumuksella
- maanomistajilla on oikeus harjoittaa [alueella 2] normaalia metsätaloutta kulloinkin voimassa olevan metsälain periaatteita noudattaen
- olemassa olevien metsäojien kunnossapito [alueella 2].

Hyyppään luonnonsuojelualue (perustettu 31.12.2003)

Kielletty:

- ojien kaivaminen sekä vesien perkaaminen ja patoaminen
- metsänhakkuu
- maa-ainesten ja kaivoskivennäisten ottaminen sekä maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja muuttaminen
- sienten, puiden, pensaiden ja muiden kasvien tai niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen
 - lukuun ottamatta marjojen ja hyötyksienten poimimista
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen, hätyyttäminen ja niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen
 - lukuun ottamatta laillista metsästystä
 - lukuun ottamatta laillista kalastusta
- maan käyttö viljelykseen
- karjan laiduntaminen
- rakennusten, rakennelmien, laitteiden, teiden ja polkujen rakentaminen
 - lukuun ottamatta alueen läpi kulkevien teiden normaalia kunnossapitoa
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan ja eliölajien säilymiseen.

Liikkumisrajoitukset:

- liikkuminen moottoriajoneuvolla on kielletty muualla kuin alueella olevalla tiellä ja [alueella 2] metsätalouden tarpeissa.

Sallittu:

- rakentaa ulkoilua ja retkeilyä palvelevia polkuja ja rakennelmia (esim. laavu) maanomistajan erikseen antamalla kirjallisella suostumuksella
- maanomistajilla on oikeus harjoittaa [alueella 2] normaalia metsätaloutta kulloinkin voimassa olevan metsälain periaatteita noudattaen
- olemassa olevien metsäojien kunnossapito [alueella 2].

Paatelahden luonnonsuojelualue

Kielletty:

- kaikenlainen maaperän, kasvillisuuden ja eläimistön vahingoittaminen
- rakentaminen sekä muu luontoa ja maisemakuvaa muuttava toiminta.

Kestävän luontomatkailun periaatteet

Metsähallituksen suojelualueiden matkailukäyttöä on linjattu suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa (uusin versio: Metsähallitus 2008). Vuonna 2003 laaditut kestävän luontomatkailun periaatteet tarkentavat näitä linjauksia. Periaatteet eivät ole luettelo siitä, mitä saa tehdä ja mitä ei. Pikemminkin periaatteissa on kuvattu Metsähallituksen luontomatkailutoiminnalle asettama tavoitetilä. Periaatteiden soveltaminen on jatkuvan parantamisen prosessi. Periaatteet koskevat yhtä lailla Metsähallitusta kuin muitakin toimijoita. Yleisiä periaatteita on yhdeksän, ja niitä voitaisiin pääosin käyttää muuallakin kuin suojelualueilla. Ideana onkin, että erityyppisillä alueilla periaatteita sovelletaan eri tavoin, ja kestävyuden kriteerit ovat eräillä alueilla tiukemmat kuin toisilla.

Periaatteissa on otettu huomioon sekä ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen että taloudellinen kestävyys.

Kestävää luontomatkailua harjoitetaan hallinnassamme olevilla suojelualueilla siten, että

- 1) Luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnonsuojelua:
 - Luonto on tärkeä matkan syy.
 - Kävijöille kerrotaan luonnosta ja sen suojelusta.
 - Matkailu ei häiritse luontoa; kaikki alueet eivät sovellu matkailukäyttöön.
 - Ryhmät ovat pieniä; kuljetaan reiteillä aina kun mahdollista.
 - Matkailua kanavoidaan palveluvarustuksen sijoituksella ja ohjeilla.
 - Rakennetaan ympäristöön sopeutuvasti; luonnonkauniit alueet säilytetään rakentamattomina.
 - Luonnon kulumista ja muita ympäristövaikutuksia seurataan, tarvittaessa niihin puututaan.
- 2) Ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän:
 - Toimitaan luonnon ehdoilla; vältetään kaikkea ympäristön kuormitusta.
 - Tavoitteena on ympäristöä säästävää ja roskaton retkeily.
 - Polttopuuta käytetään säästeliäästi.
 - Päästöt veteen ja ilmaan minimoidaan ja suositaan uusiutuvia energianlähteitä.
 - Metsähallitus ja yrittäjät antavat hyvän esimerkin ympäristönsuojelusta.
- 3) Arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä:
 - Tutustutaan avoimin mielin paikalliseen kulttuuriin.
 - Paikallinen kulttuuri otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon tiedon ja elämysmahdollisuuksien tarjonnassa.
 - Käytetään paikalliset olot hyvin tuntevia oppaita.
- 4) Asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät:
 - Hankitaan tietoa etukäteen.
 - Tieto löytyy helposti ja on tarjolla kiinnostavassa muodossa.
 - Annetaan mahdollisuus osallistua alueen hoitoon.
 - Oppaat ovat hyvin koulutettuja.

- 5) Asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistäytymiseen paranevat:
 - Otetaan huomioon kaikki luonnossa liikkujat.
 - Palvelut mitoitetaan kysynnän ja kohteen mukaan.
 - Tarjotaan luonnonrauhaa ja opastettuja luontoretkiä.
 - Matkailutuotteita kehitetään yhdessä yrittäjien kanssa.

- 6) Asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat:
 - Suositaan lihasvoimin liikkumista.
 - Huolehditaan asianmukaisesta retkeilyvarustuksesta.
 - Tarjolla on helppoja ja vaativia retkikohteita.
 - Tarjotaan mahdollisuus luontoelämyksiin.
 - Rakenteet, reitit ja ohjelmapalvelut ovat turvallisia.

- 7) Vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen:
 - Käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisten yrittäjien tuotteita ja palveluja.
 - Työllistetään mahdollisuuksien mukaan paikkakuntalaisia; mutta huomataan, että myös muualta tulleet ihmiset ja ideat voivat olla voimavara kotiseudun kehittämisessä.

- 8) Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista:
 - Asiatiedot ovat luotettavia.
 - Tiedotus on avointa ja vuorovaikutteista.
 - Markkinointi ei ole ristiriidassa luonnonsuojelun kanssa.

- 9) Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä:
 - Asiakkaiden mielipiteet ovat tärkeitä.
 - Järjestetään koulutusta yhdessä yrittäjien kanssa.
 - Annetaan kaikille kiinnostuneille mahdollisuus osallistua suunnitteluun.
 - Yhteistyössä asetetaan etusijalle ne, jotka sitoutuvat näihin kestävän luontomatkailun periaatteisiin.

Yhteenveto suunnitelmasta annetuista lausunnoista

Hyökkään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmasta pyydettiin lausunto seuraavilta 12 taholta: Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen lintutieteellinen yhdistys, Keski-Suomen museo, Keski-Suomen riistanhoitopiiri, Keski-Suomen ympäristökeskus, Laukaan kunta, Laukaan riistanhoitoyhdistys, Leppäveden kalastusalue, Lievestuoreen Partioijat ry, Lievestuoreen Tuulentytöt ry, Savio–Puttolan kyläyhdistys, Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry.

Lausunto saatiin seuraavilta kolmelta taholta (partioyhdistysten lausunto oli yhteinen): Keski-Suomen museo, Keski-Suomen ympäristökeskus, Lievestuoreen Partioijat ry ja Lievestuoreen Tuulentytöt ry.

SUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS TAI KOMMENTTI	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
YLEISTÄ	
<p>Keski-Suomen museo Hoito- ja käyttösuunnitelma on kokonaisuudessaan hyvä, eikä Keski-Suomen museolla ole suunnitelmaan huomautettavaa.</p>	-
<p>Partioyhdistykset Pidämme tärkeänä, että luontoarvoja turvataan; lajisto säilyisi paremmin luonnontilaisena, Hyökkään merkittävät maisema-arvot säilyisivät ja halukkaat pääsisivät nauttimaan niistä.</p>	-
OSALLISTAMINEN	
<p>Keski-Suomen ympäristökeskus Suunnitelmasta ei selviä, miten hks:n osallistamista on tehty ennen lausunto-kierrosta. Suunnitelmasta tulisi käydä ilmi, miten yksityisten luonnonsuojelualueiden omistajat ovat olleet prosessissa osallisina ja miten heitä on kuultu asiassa.</p>	<p>-Suunnittelun aikana on käyty kahdenvälisiä neuvotteluja Hyökkään alueen keskeisten sidosryhmien – kylä- ja partioyhdistysten – kanssa. Suunnitelmassa ei esitetä toimenpiteitä yksityisille luonnonsuojelualueille. Alueiden omistajille on tiedotettu suunnittelusta kirjeitse. +Täydennetään osallistamismenettelyn kuvausta (luku 1).</p>
YLEISKUVAUS	
<p>Keski-Suomen ympäristökeskus Yleiskuvausosassa olisi hyvä olla myös koko suunnittelualueen pinta-ala ja kunkin osaluueen ja Natura-alueen pinta-alat erikseen.</p>	<p>-Kyseiset pinta-aratiedot on esitetty suunnitelmassa (luku 1, Johdanto). +Ei toimenpiteitä.</p>
KAAVOITUS	
<p>Keski-Suomen ympäristökeskus Keski-Suomen maakuntavaltuusto on hyväksynyt maakuntakaavan 16.5.2007 ja 1. vaihemaakuntakaavan 10.6.2008. Molemmat kaavat ovat parhaillaan vahvistettavana YM:ssä.</p>	<p>-Suunnitelmassa maakuntakaavan mainitaan olevan luonnosvaiheessa. +Täsmennetään suunnitelman tekstiä.</p>
KIINTEISTÖTIEDOT	
<p>Keski-Suomen ympäristökeskus Suunnittelualueen kiinteistöjen rasiitusten ja rasiitteiden selvittäminen jo tässä vaiheessa on ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan ehdottomasti kannatettavaa. Koska uusia rasiituksia ja rasiitteita ei tule kiinteistöille omistajan siittä tietämättä, asian selvittäminen jo tässä vaiheessa ei lisää työtä.</p>	<p>-Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa selvitetään tarkemmin vain sellaiset suunnittelualueen kiinteistöihin kohdistuvat rasiitteet, joilla on merkitystä suunnitelman ratkaisujen kannalta. Hyökkään ja Alasuon hks:ssa ei todettu olevan tällaisia rasiitteita. Tarkempi selvitys tehdään keskitetysti suojelualuekiinteistöjen muodostamisen yhteydessä. +Ei toimenpiteitä.</p>

SUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS TAI KOMMENTTI	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
<p>LUONNONMUISTOMERKIT JA LUONNONSUOJELUALUEET</p> <p>Keski-Suomen ympäristökeskus Hyökkään Natura-alueella on kaksi rauhoitettua luonnonmuistomerkkiä. Niiden ja Paatelahden rauhoitetun lehdon sijainti suhteessa uuteen retkeilypolkuun ja polun vaikutukset tulisi selvittää tarkemmin ja esittää näiden sijainnit myös kartalla.</p> <p>Liitteenä olevat luonnonsuojelualueiden suojelumääräysten tiivistelmät vaatisivat myös sitomisen kyseisiin alueisiin kartoille ja tilojen kiinteistönnumeroin, ja rauhoitusmääräyksiltään erilaisten alueiden (1- ja 2-alueet) tulisi näkyä kartoilla. Yksityisessä omistuksessa olevat kiinteistöt tulisi lisätä suunnitelmassa olevaan taulukkoon.</p>	<p>-Kyseiset luonnonmuistomerkit ovat järeitä mäntyjä. Ne ja Paatelahden lehto (valtion YSA-alue) sijoittuvat retkeilypolun välittömään läheisyyteen. Kyseinen polku-ura on jo olemassa oleva eikä sen merkintä retkipoluksi edellytä erityisiä rakentamistai muita toimia. Ko. polkulinjauksella ei ole merkittäviä vaikutuksia luonnonmuistomerkkeihin eikä YSA-alueeseen. +Lisätään tekstiin maininta luonnonmuistomerkkeistä (luku 2.1).</p> <p>-Suunnitelmassa ei esitetä toimenpiteitä yksityisille luonnon-suojelualueille. Niitä koskevia kiinteistötietoja ja rauhoitus-päätösten yksityiskohtia ei ole tarpeen toistaa suunnitelmassa. Rauhoituspäätökset ovat tarvittaessa saatavissa ympäristö-keskuksesta alueen nimen perusteella. +Ei toimenpiteitä.</p>
<p>NATURA 2000 -LUONTOTYYPIT</p> <p>Keski-Suomen ympäristökeskus Suunnitelmassa toistuu jo aiemmin todettu ongelma siitä, että virallisessa Natura 2000 -tietokannassa luontotyyppien tiedot ovat erilaiset kuin nyt tehdyissä inventoinneissa. Hyökkään alueella ei hks:ssa esitetä olevan lainkaan silikaattikallioiden luontotyyppiä, jota tietokannan mukaan on Natura-alueesta kolmasosa. Boreaalisia luonnonmetsiä on tietokannan mukaan noin 10 ha, kun Metsähallituksen inventoinnissa sitä on löytynyt koko suunnittelualueelta vain 5,2 ha.</p>	<p>-Erot luontotyyppien määrittelyssä ja pinta-aloissa johtuvat inventointien myötä täsmentyneestä tiedosta. Natura-tietokantalomake on päivitetty vuonna 2000, ja alue on viimeksi inventoitu vuonna 2006. +Ei toimenpiteitä.</p>
<p>HISTORIA</p> <p>Keski-Suomen museo Lievestuoreen suojelumetsän alueelta tunnetaan yksi varhaismetallikautinen asuinpaikka, Sikoniemi. Se tulee mainita hks:ssa sekä kartalla että tekstissä.</p>	<p>-Maininta ko. muinaisjäänöksestä puuttuu suunnitelmasta. +Lisätään ko. muinaisjäänökseen tiedot suunnitelmaan (luku 2.6 sekä kartta, kuva 7 [uusi kuva]).</p>
<p>VAIKUTUSTEN ARVIOINTI</p> <p>Keski-Suomen ympäristökeskus Kohdassa 5 Suunnitelman vaikutusten arviointi on esitetty, että suunnitelmiin ei lähtökohtaisesti sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät Natura 2000 -alueiden suojelun perustana olevia luontoarvoja. Natura-vaikutusten [arvioinnin] tarveharkinta tulee tehdä tätä virkettä perusteellisemmin.</p>	<p>-Ympäristökeskuksen tulkinta, että Natura-arvioinnin tarveharkinta olisi esitetty yhdessä virkkeessä, on virheellinen. Yhteenvedo suunnitelman vaikutuksista Natura 2000 -suojeluperusteisiin on esitetty kohdan 5.1 Ekologiset vaikutukset alla, luontotyyppien osalta taulukkumuodossa ja lajiston osalta tekstissä. Arvioinnin yhteenvedo ja johtopäätökset on esitetty luvussa 5.4. +Ei toimenpiteitä.</p>
<p>Taulukossa 3 on esitetty, että suunnitelmalla on negatiivinen vaikutus alueen boreaalisiin luonnonmetsiin.</p>	<p>-Taulukon rivien tasaus on aiheuttanut sekaannuksen. Boreaalisia luonnonmetsiä koskevat kirjaukset: "Luonnontila ja edustavuus paranevat. Pinta-ala voi kasvaa." (positiivinen vaikutus) sekä "Virkistyskäyttö voi kuluttaa ja siihen liittyy riskejä – kuten maastopalo." (negatiivinen vaikutus). +Täsmennetään taulukkoa 3.</p>

SUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS TAI KOMMENTTI	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
<p>VAIKUTUSTEN ARVIOINTI Keski-Suomen ympäristökeskus Suunnitelmasta ei käy ilmi, mistä suunnitelman positiiviset vaikutukset luontotyyppien kehittymiseen johtuvat, verrattuna tilanteeseen, jossa tätä suunnitelmaa ei olisi tehty.</p>	<p>-Suunnittelualueen suojelun toteuttaminen ja käyttöä koskevat linjaukset turvaavat alueen suojeluarvoja ja luontaista kehittymistä. Täten ajan myötä myös alueen luontotyyppien luonnontilaisuus ja edustavuus paranevat. +Täsmennetään tekstiä.</p>
<p>VYÖHYKEJAKO Keski-Suomen ympäristökeskus Hyökkäyksen yksityiset luonnonsuojelu-alueet koostuvat molemmat ns. 1- ja 2-alueista. 2-alueilla maanomistajilla on oikeus harjoittaa metsätaloutta sekä kunnostaa alueilla olevia metsäojia, joten alue tuskin tulee olemaan erämaista tulevaisuudessakaan.</p>	<p>-Nykyisen kaltainen vyöhykejakomalli ei ehkä täysin sovellu ko. tilanteeseen, koska se on alkuaan tehty suojelualueille, joilla luonnonvarojen talouskäyttöä ei yleisesti sallita. Vyöhykejaon mallia ollaan parhaillaan uudistamassa osana Metsähallituksen hoito- ja käyttösuunnittelun uudistamisprojektia. +Täsmennetään syrjävyöhykkeen kuvausta ko. YSA-alueita koskevien säännösten osalta.</p>
<p>LUONNONSUOJELUN TOIMENPITEET Keski-Suomen ympäristökeskus Hyökkäyksen yksityisten luonnonsuojelu-alueiden ns. 1-alueet on inventoitu viime vuosina ja tiedot on tallennettu Metsähallituksen järjestelmään, joten niiden tulisi olla mukana mm. kehitysluokkakartalla.</p>	<p>-Ko. alueiden metsät ovat kehitysluokaltaan joko aukeita, taimikoita tai nuorta kasvatusmetsää. Alueille ei tässä vaiheessa ole suunniteltu ennallistamistoimia. +Lisätään ko. alueiden kehitysluokat kehitysluokkakarttaan (kuva 9).</p>
<p>LIIKENNE JA LIIKKUMINEN Partioidistyks Toivoisimme, että suunnittelussa kiinnitetään huomiota alueen mahdolliseen parkkipaikkavaraukseen. Tällä hetkellä tiellä oleva puomi on hyvin rajoittanut ylimääräistä liikennettä. Parkkipaikka oli suunniteltu mielestämme liian lähelle partiomajaa. Ehdotamme, että pysäköintialue suunniteltaisiin tehtäväksi tien varteen, missä nytkin on kunnon levnynys, tai tielle ennen nykyistä puomia. Mikäli nykyistä puomia ei enää voi käyttää, niin voisiko lopputielle laittaa ajokieltoimerkin niemeen päin.</p>	<p>-Suunnitelmassa esitetään kaksi varausta pysäköintialueen sijainnille – toinen partiomajalle johtavan tien varressa nykyisen puomin ”takana”, toinen tien varressa lausunnossa mainitun levikkeen kohdalla. Pysäköintialueen sijoittaminen nykyisen puomin ”taakse” on tarpeen, mikäli pysäköinti halutaan ohjata valtionmaalle, ja toisaalta paikan valintaa rajoittavat maasto-olosuhteet. Mikäli pysäköintialue sijoitetaan partiomajalle johtavan tien varteen, tielle sijoitetaan uusi puomi pysäköintialueen ja partiomajan väliin. Tarkoitus ei ole ohjata autoliikennettä suojelualueen ytimeen. +Lisätään maininta uudesta puomista suunnitelmaan (luku 8.2.2 ja kartta, kuva 10).</p>
<p>KARTAT Keski-Suomen ympäristökeskus Suunnitelman kartat ovat huono-laatuista. Edes Natura-alueen rajaus ei ole kartoilla näkyvissä. Yksityiset luonnonsuojelualueet eivät erotu kartoilla toisistaan.</p>	<p>-Suunnitelman kartoissa esitetään yleiskuvaus alueesta. Tarkemmat tiedot ovat käytettävissä Metsähallituksen paikkatietojärjestelmissä. Natura-alueen rajaus on esitetty kuvassa 2 vihreällä rajauksella, sekä sinisellä rasteroinnilla (”suojeluohjelmakohde”). Yksityiset luonnonsuojelualueet rajoittuvat toisiinsa, eikä niiden välisellä rajalla ole merkitystä suunnitelman kannalta. +Tarkennetaan kuvan 2 selitettä lisäämällä maininta, että suojeluohjelmakohde on Natura 2000 -kohteita.</p>

Metsähallituksen vahvistuskirje

LIITE 5. 1(1)

Etelä-Suomen luontopalvelut

19.12.2008
5625/42/2008

kirjeenne 19.12.2008

**HYYPPÄÄN JA ALASUON NATURA-ALUEIDEN HOITO- JA
KÄYTTÖSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN**

Etelä-Suomen luontopalvelut on viitekirjeellään lähettänyt Metsähallituksen hyväksyttäväksi Hyyppään ja Alasuon Natura 2000 -alueiden (FI0900021 ja FI0900007) hoito- ja käyttösuunnitelman. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 184 hehtaaria.

Metsähallitus hyväksyy suunnitelman esitetyssä muodossaan toteutettavaksi omien alueittensa osalta.

Luontopalvelujohtajan sijaisena apulaisjohtaja

Marja-Liisa Hintsanen

Erikoissuunnittelija

Timo Halme

TIEDOKSI: Keski-Suomen ympäristökeskus
Etelä-Suomen luontopalvelut

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s. (verkkojulkaisu)
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s. (verkkojulkaisu)
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s. (verkkojulkaisu)
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s. (verkkojulkaisu)
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s. (verkkojulkaisu)
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s. (verkkojulkaisu)
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s. (verkkojulkaisu)

- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 25 Metsähallitus 2007: Jämäsvaaran virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma. 47 s. (verkkojulkaisu)
- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)
- No 27 Metsähallitus 2007: Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s. (verkkojulkaisu)
- No 29 Metsähallitus 2007: Medvastön–Stormossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 30 Metsähallitus 2007: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 129 s.
- No 31 Metsähallitus 2007: Petkeljärvi–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 32 Metsähallitus 2007: Hiidenportin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 33 Hokkanen, M. & Kanerva, T. 2007: Saltfjärdenin luonnonhoidon ja rakenteiden toimenpidesuunnitelma. 33 s. (verkkojulkaisu)
- No 34 Pirkanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2007: Ekojärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s. (verkkojulkaisu)
- No 35 Metsähallitus 2008: Viklinrimmen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 49 s. (verkkojulkaisu)
- No 36 Metsähallitus 2008: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 198 s.
- No 37 Metsähallitus 2008: Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 38 Metsähallitus 2008: Ystävyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 39 Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 134 s.
- No 40 Metsähallitus 2008: Giehtaruohntasa meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 134 s.
- No 41 Metsähallitus 2008: Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 42 Metsähallitus 2008: Váhčira meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 146 s. (verkkojulkaisu)
- No 43 Metsähallitus 2008: Kuusisuo–Hattusuon, Soininsuo–Kapustasuon ja Ohtosensuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016. 57 s. (verkkojulkaisu)
- No 44 Metsähallitus 2008: Hepokönkään hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s. (verkkojulkaisu)
- No 45 Metsähallitus 2008: Hämeenkaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 130 s. (verkkojulkaisu)
- No 46 Jansson, H. & Raatikainen, K. 2008: Vallisaaren ja Kuninkaansaaren alueen hoito-suunnitelma. 119 s.
- No 47 Rouvala, A. & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)

- No 48 Metsähallitus 2009: Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 208 s.
- No 50 Metsähallitus 2009: Riisitunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017. 87 s.
- No 51 Metsähallitus 2009: Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 161 s.
- No 52 Metsähallitus 2009: Liesjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 53 Metsähallitus 2009: Torrnsuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.
- No 54 Metsähallitus 2009: Isojärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 121 s.
- No 55 Metsähallitus 2009: Leivonmäen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 114 s.
- No 56 Metsähallitus 2009: Puurijärvi–Isosuon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 57 Metsähallitus 2009: Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 58 Metsähallitus 2009: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen hallinto- ja kehitys-suunnitelma. 77 s.
- No 59 Forststyrelsen 2009: Förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvet Kvarkens skärgård. 77 s.

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-707-0 (pdf)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks